

2 Ihe e mere

Solomọn ariọọ amamihe

¹ Solomọn nwa Devid mere onwe ya ka o guzosie ike n'alaeze ya, n'ihl na ONYENWE ANYI Chineke ya nonyeere ya, meekwa ka o di ukwu hie nne.

² Mgbe ahụ, Solomọn gwara ndi Izrel niile okwu, ya bu, ndiisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndiisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndi ikpe, na ndi ndu niile no n'Izrel, na ndiisi ezinaulo niile. ³ Solomọn ya na ogbako ahụ niile, gara n'ebe di elu nke Gibion, n'ihl n'ebe ahụ ka ulo nzute Chineke di, bu nke Mosis onyeozl ONYENWE ANYI wuru n'ozara. ⁴ Ma Devid esitelari na Kiriath Jearim buputa igbe ogbugba ndu Chineke ahụ, bulaa ya n'ulo ikwu nke o wuru maka ya na Jerusalem. ⁵ Ebe ichu aja bronz ahụ Bezalel nwa Uri, nwa Hua wuru dikwa na Gibion, n'ihu ulo nzute ONYENWE ANYI. Solomọn na ogbako ahụ na-ajuta ya ase n'ebe bronz ahụ. ⁶ Solomọn jere n'ebe ichu aja ahụ e ji bronz kpuo, nke di n'ihu ONYENWE ANYI, n'ime ulo nzute, jiri anu ulo onuogugu ha di otu puku chuo aja nsure oku n'elu ya.

⁷ N'abali ubochi ahụ na Gibion, ONYENWE ANYI mere ka Solomọn hu ya anya, si ya, "Riioo ihe obula i choroo ka m nye gi."

⁸ Ma Solomọn zara Chineke, si, "I gosila nna m bu Devid obi ebere di ukwu. Ugbu a, i meekwala m eze n'onodu ya ⁹ Ugbu a, ONYENWE

ANYỊ bụ Chineke, ka nkwa gị nke i kwere nna m, bụ Devid, buru ihe e mezuru, n'ih i na i meela m eze ndi a bara uba n'onuogu gu dika aja nke ala. ¹⁰ Biko, nye m amamihe na nghota, nke m ga-eji edu ndi a napu na-abata, n'ih i na onye puru ichikota ndi gi a di ukwuu?"

¹¹ Chineke zara Solomon si ya, "Ebe o bu na i riogh i m ka m nye gi akunuba, maobu ogologo ndu; ebe o bukwa na i riogh i m ka m mee ka ndi kporo gi asi nwusia, maobu ka m mee ka i nwee nsopuru karia, kama mkpa na-akpa gi bu ka m nye gi amamihe na nghota i ga-eji duzie ndi m, nke m mere gi eze ha. ¹² Ya mere, enyela gi amamihe na nghota dika i rioro. Aga m enyekwa gi akunuba na nsopuru di ukwuu, nke eze obula nke buru gi uzọ na-enwebeghi. O dikwaghi onye nke ga-eso gi ga-enwe udi ya."

¹³ Mgbe ahụ, Solomon sitere n'ebe di elu nke Gibion, site n'ihu ulo nzute ahụ, loghachi na Jerusalem. O chir i dika eze n'Izrel.

¹⁴ Solomon chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na nari anọ na inyinya agha di puku iri na abuo n'onuogu gu, ndi o debere ufodu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozọ di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. ¹⁵ Eze mere ka olaocha na olaedo baa uba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche ¹⁶ A na-esite n'Ijpt nakwa ala Kue atubatara Solomon inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. ¹⁷ Ha sitere n'Ijpt tubata otu ugbo agha n'onu ahia

nari shekel ọlaọcha isii; jirikwa otu nari shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

2

Nkwado maka iwu ulonso ukwu

¹ Solomōn nyere iwu ka e wuo ulo nso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, ka e wuokwara ya bu Solomōn uloze. ² O manyere ndi oru onugugu ha di iri puku asaa (70,000) na-ebu ibu, na ndi na-awa nkume n'ugwu onugugu ha di iri puku asato (80,000), na ndi o doro dika ndiisi ha, onugugu ha di puku ato na nari isii (3,600).

³ Solomōn zigara Hiram eze Taja ozi si ya, "Zidatara m osisi sida dika i mere n'oge nna m Devid wuru uloze nke ya. ⁴ Ugbu a, ana m akwado iwu ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI Chineke m, na ido ya nso nye ya maka ichu aja nsure oku na-esi isi utu n'ihu ya, na idebe n'ebe ahụ achicha nso a na-edo n'usoro mgbe niile. Na isure aja nsure oku ututu na anyasi, na n'ubochi izuike niile, na n'onwa ohuru na n'oge mmemme ndi ozọ niile a kara aka nke ONYENWE ANYI Chineke anyi. Nke a bu ukpuru na-adigide nye umu Izrel ruo ebighi ebi.

⁵ "Ulonso m ga-ewu ga-adi ukwu n'ihu na Chineke anyi di ukwu kariya chi ndi ozọ niile.

⁶ Ma onye puru iwu ulonso nye ya, ebe o bu na eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughi iba gi? Onye ka mu onwe m bu, na m ga-ewu ulonso nye ya, ma o bughị naani ebe a ga-anọ chuo aja di iche iche n'ihu ya?

⁷ “Zitere m, onye ñka, onye maara otu e si eji ọlaedo na ọlaocha, na bronz, na igwe arụ ọrụ. Onye bukwa onye maara ọrụ ñka metutara akwa dị iche iche, akwa ngwakota anụnụ na uhie, na nke uhie uhie, na nke anụnụ anụnụ. O ga-abukwa onye igbunye akara n’ihe doro anya, onye ga-arụ ọrụ na Juda na n’ime Jerusalem, ebe o ga-eso ndị ñka m, bụ ndị nna m Devid họtara ruo ọrụ.

⁸ “Zitekwarara m osisi sida, na osisi junipa, na osisi algum, ndị sitere n’ohia Lebanon, n’ihi na ndị gi bụ okachamara n’oru iwa osisi. Aga m ezitekwa ndị m ga-abia soro ha ruo ọrụ, ⁹ ime ka osisi ha ga-egbutere m di ukwu, n’ihi na ya bu ulonso ga-ebu ibu, maakwa mma. ¹⁰ Aga m enye ndi oru gi, bu ndi na-awa osisi, nari puku bushel na iri puku bushel oka wiiti abuo a kworo akwo, na nari puku bushel na iri puku bushel oka bali abuo, na nari puku galonu ite mmanya vaini na iri galonu abuo, nakwa nari puku galonu mmanu na iri galonu mmanu oliv abuo.”

¹¹ Hiram, eze Taja zighachiiri Solomon akwukwo ozi si ya.

“O bu n’ihi na ONYENWE ANYI huru ndi ya n’anya ka o ji mee gi eze ha.”

¹² Hiram kwukwara si,

“Otuto diri ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel. Onye kere eluigwe na uwa. Onye nyere Devid, bu eze, nwa nwere nghota na akonuche di otu a, iwuru ONYENWE ANYI ebe obibi, na iwukwa ulozeze nke aka ya.

13 “Ana m ezitere gi Huram-Abi, onye oka maara oru ya nke oma. 14 Onye nne ya si n’ebo Dan nke di n’Izrel, ma nna ya bu onye Taja. O bu onye a zuru n’oru ikpu uzu nke oma, n’ihe gbasara olaedo, na olaocha, na bronz, na igwe, na nkume, na osisi. O makwa otu e si eji akwa odo odo, na akwa anunu anunu, na akwa uhie uhie na ezi akwa ocha aru oru. Igbunye udi akara obula n’ihe nakwa icheputa ihe o ga-eji ihe obula enyere ya mee doro ya anya nke oma. O ga-esonye ndi nka gi, na ndi nke onyenwe m Devid, bu nna gi.

15 “Ugbu a, ka onyenwe m zitere ndi ohu ya oka wiiti ahụ, na oka bali, na mmanya vaini, na mmanu oliv, dika o kwere na nkwa.

16 Anyi ga-egbutu osisi niile i choro site n’ugwu Lebanon, sitekwa n’osimiri budata ha obodo Jopa, ebe i nwere ike isite buruo ha Jerusalem.”

17 Emesia, Solomon guru ndi obia niile bi n’ala Izrel onu, dika Devid mere, achoputara na ha di nari puku iri ise na ato, na nari isii (153,600).

18 O mere iri puku ndi oru asaa (70,000) n’ime ha ka ha buru ndi na-ebu ibu, na onuogugu di iri puku asato (80,000) ka ha buru ndi ga-awa nkume, meekwa puku ndi ikom ato na nari isii (3,600), ndi ga-abu ndisi oru ime ka oru na-aga nke oma.

3

Solomon ewuo ulonso ukwu

1 Mgbe ahụ, Solomon malitere iwu ulonso ukwu ONYENWE ANYI. O bu n’ugwu Morja, nke di na Jerusalem, ka e wukwasiri ya, n’ebe ahụ

ONYENWE ANYI mere ka Devid bu nna ya hu ya anya. O bu n'ala ebe izocha oka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid hoputara. ² O bidoro iwu ulo ahụ n'abalị nke abuo, nke onwa abuo, n'afọ nke ano, nke ochichi eze ya.

³ Ntoala Solomon toro maka iwu ulonso Chineke di iri mita abuo na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara. (Nke a bu ma ejiri ihe otutu ochie). ⁴ Idi ogologo mputa onu ulo nke ulonso ukwu ahụ di mita itoolu, dika idi ogologo obosara ulo nso ahụ n'onwe ya. Idi elu ya dikwa mita itoolu.

O jikwa olaedo a nuchara anucha machie ime ya. ⁵ O ji osisi junipa machie ahụ ime ulo ezumezu ahụ, jirikwa olaedo a nuchara anucha techie osisi ndi ahụ niile. Emesia, e sere oiyi nkwa di iche iche, na oiyi udọ igwe n'ahụ ulo ahụ iji choo ya mma. ⁶ O ji nkume di oke onuahia di iche iche choo ime ulonso ahụ mma, ya na olaedo nke e si na Pavaim bute. ⁷ Ogidi osisi silin niile, na ibo onu uzọ niile, na aja ulo niile, na onu uzọ niile di n'ulonso ukwu ahụ ka o ji olaedo techie. O gbukwara ebugbu oiyi cherubim na mgbidi ya niile.

⁸ O wuru Ebe ahụ Kachasi Nso; nke ogologo onu ulo ya di mita iri, otu a kwa, obosara ya di mita iri. O ji olaedo di ezi mma nke onuahia ya ruru nari talenti isii techie ahụ ime ulo ahụ niile. ⁹ Idi arọ olaedo e ji kpuo ntu e ji wuo ya di iri shekel ise. E jikwa olaedo techie akuku elu elu nke ime onu ulo a.

¹⁰ Solomon tinyere oiyi mmuo ozi cherubim abuo o kpuru n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso,

werekwa ọlaedo machie ha. ¹¹ Ịdị ogologo nku cherubim ndị a ruru mita iri. Ịdị ogologo otu nku cherub nke mbụ ruru mita abụọ na ọkara. Ọnụ nku a na-emetụ ahụ ime ụlọ nke ụlọnsọ ukwu, ma ọnụ ọnụ nku nke ọzọ, nke ịdị ogologo ya ruru mita abụọ n'ọkara, na-emetụ ọnụ otu nku cherub nke ọzọ. ¹² N'otu aka ahụ, otu nku cherub nke abụọ ruru mita abụọ na ọkara n'ogologo. Ọnụ nku ya na-emetụ akụkụ nke ọzọ nke ahụ ime ụlọnsọ ukwu, ma nku ya nke ọzọ, nke rukwara mita abụọ na ọkara n'ogologo, na-emetụ ọnụ ọnụ otu nku cherub nke mbụ. ¹³ Nku cherubim ndị a gbasapụrụ ruo mita iri n'ogologo. Ha guzo ọtọ n'ụkwụ ha, na-eche ihu n'ọnụ ụlọ ezumezu ahụ.

¹⁴ O ji akwa na-acha anụnụ anụnụ, na uhie uhie, na odo odo, na ezi akwa ọcha, mee akwa mgbochi, nke a kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ya.

¹⁵ O wuru ogidi abụọ dị n'ihu ụlọnsọ ahụ, nke ịdị elu ya ruru mita iri na asaa. O kpụkwara ihe a dokwasiri n'elu ogidi ndị a, nke ịdị elu ha dị mita abụọ na ọkara. ¹⁶ O kpụkwara ihe yiri ụdọ igwe a tūrụ atụ, nke e kokwasiri n'elu ogidi abụọ ndị ahụ. Kpụkwara nari mkpuru pomegranet, nke a ganyekọtara ya na ụdọ igwe ahụ. ¹⁷ O guzobere ogidi abụọ ndị ahụ n'ihu ụlọnsọ ukwu ahụ, otu n'akụkụ ugwu nke ọzọ n'akụkụ ndịda. Ogidi nke dị na ndịda ka ọ kpọrọ Jakin, ma nke dị n'ugwu ka ọ kpọrọ Boaz.

4

Ngwongwo dị n'ụlọnsọ

¹ Solomōn wukwara ebe ichū aja bronz. Ogol-ogo ya ruru iri mita na ọkara. Obosara ya rukwara iri mita na ọkara; ma ịdị elu ya dị mita ise na ụma atọ. ² O mekwara Oke osimiri nke ọla awurū awū, nke dị gburugburu n'ụdịdị. Ọtụtụ ya bụ ihe ruru mita abụọ na ụma atọ n'ogologo, dīkwa mita ise na ụma atọ, site n'otu ọnụ ruo n'ọnụ nke ọzọ. Ọ bụ eriri e ji atụ ihe nke ruru ihe dīka mita iri na anọ ka e ji tuọ ya gburugburu. ³ N'okpuru ọnụ ya, oyiyi ụmụ oke ehi gbara ya gburugburu, iri dị na mita anọ na ọkara ọbụla. Ehi ndị ahụ dị n'ahịrị abụọ. A wụkọtara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe.

⁴ E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abụọ. Atọ na-eche ihu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ; atọ na-eche ihu n'ọdịda anyanwụ; atọ na-eche ihu n'akụkụ ndịda, atọ na-eche ihu n'akụkụ ugwu. Oke osimiri ahụ dīkwasiri ha n'elu, ebe azụ ha niile dị n'ime n'etiti. ⁵ Ịdị arọ ya ha ka otu ọtụtụ ntu-aka dimkpa. E mere ọnụ ya ka ọ dị ka ọnụ iko mmiri, dīkwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. Ọ na-erite puku galoọnụ iri na asatọ.

⁶ A kpukwara efere ukwu iri nke e ji asacha ihe e wetara maka ichū aja nsure ọkụ. Ise n'ime ha dị n'akụkụ ndịda olulu mmiri ahụ, ise n'akụkụ ugwu. Ndị nchụaja na-esite naanị na olulu mmiri ahụ ekuru mmiri ha ji asacha ihe.

⁷ Ọ kpurū ihe ịdọba oriọna ọlaedo iri n'usoro dīka Chineke nyere ya n'iwu. Ọ debere ha n'ime ụlọnsọ ukwu ahụ, ise n'akụkụ ndịda ụlọ ahụ, ise n'akụkụ nke ugwu.

⁸ O mekwara tebul iri donye n'ulonso ukwu ahụ, ise n'akuku ndida, ise n'akuku ugwu. O kpukwara otu nari efere olaedo maka ikwosa mmiri.

⁹ O mere ogige ndi nchujaja, mekwa otu ogige ukwu, na ibo onu uzọ maka itinye n'ogige ahụ. O jiri bronz machie ibo onu uzọ ndi ahụ. ¹⁰ Oke osimiri ahụ ka o dobara n'akuku ndida, na ncherita ihu owowa anyanwu nke ulonso ahụ.

¹¹ Hiram kpukwara ite di iche iche, shovel niile,* na efere ikwosa mmiri niile.

N'ikpeazu, o ruzhara oru di n'ulonso Chineke, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru.

¹² Ogidi abuo ahụ;

ihe okpukpu abuo dika efere di n'elu ogidi abuo ahụ;

Ihe okpukpu yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpukpu abuo ahụ dika efere mma;

¹³ nari anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abuo ahụ a kpuru akpu, ya bu, ahiri pomegranet abuo n'ih i otu ihe okpukpu, iji choo ihe okpukpu ahụ yiri efere di n'isi elu ogidi ahụ mma;

¹⁴ ihe ndokwasi na efere isa mmiri ha,

¹⁵ na Oke osimiri ahụ na ehi iri na abuo ahụ di ya n'okpuru,

¹⁶ na ite niile, shovel niile, ihe iguru anu niile na ihe ngwongwo ndi ozo ya na ha so.

Ihe niile nke Hiram-Abi mere eze Solomon n'ih i ulonso ONYENWE ANYI, bu bronz e hichaziri

* **4:11** 4:11 Ya bu, oseke

nke ọma. ¹⁷ O bụ n'ala ụrọ, n'obosara ala Jodan, n'etiti Sukot na Zaretan, ka eze mere ka a nọrọ kpuo ihe ndi a. ¹⁸ Ihe ndi a niile nke Solomon mere di ukwu nke ukwu; nke bu na-enweghi ike igukota ihe idi arọ nke bronze ahu bu.

¹⁹ Solomon mekwara ngwongwo niile di n'ime ulonso Chineke, ya bu,

ebe ichu aja e ji olaedo kpuo,
na tebul niile nke a dokwasiri achicha nke ichi
n'Ihu ONYENWE ANYI,

²⁰ ihe idokwasiri oriona niile nke olaedo a
nuchara anucha, ha na oriona ha niile, ka o
na-enwu n'ihu ime ime ebe nsọ, dika e nyere
n'iwu,

²¹ ihe icho mma oyiyi okoko osisi, na oriona
niile na ihe iguta ihe niile. E ji olaedo a
nuchara anucha kpuo ha niile.

²² O kpukwara ihe ikpakepu oku niile nke
olaedo a nuchara anucha, na efere ikwosa
mmiri niile, na ngaji niile, na ihe igu oku
niile, na ibo olaedo niile nke ulonso, ya
bu, ibo onu uzọ ime ime niile nke diri Ebe
ahu Kachasi Nso, na ibo ndi di n'onu ulo
ezumezu.

5

¹ Mgbe a ruzuru oru niile nke eze Solomon
nwere iru maka ulonso ukwu ONYENWE ANYI
ahu, o webatara ihe niile Devid bu nna ya
doro nsọ n'ime ya, ya bu olaocha, olaedo na
ngwongwo ndi ozọ niile. O tinyere ha n'uloku
di n'ulonso Chineke.

Mbubata igbe ogbugba ndu

² Mgbe ahụ, Solomōn kpọkọtara ndị okenye Izrel niile, na ndiisi ebo Izrel niile, na ndiisi ezinaụlọ Izrel niile na Jerusalem, maka ị site na Zayōn, bụ obodo Devid bugota igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI. ³ Ndi Izrel niile gbakọtara b̄iakwute eze n'oge a na-eme mmemme n'ōnwa Etanim, nke bụ ọnwa asaa n'afọ.

⁴ Mgbe ndi okenye Izrel niile b̄iarutere, ndi Livayi buliri igbe ogbugba ndu ahụ. ⁵ Ha bugotara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, ya na ụlọ nzute, na ngwongwo niile di nsọ di n'ime ya. Ndi nchujaja bụ ndi Livayi buliri ha elu. ⁶ Eze Solomōn na ogbako Izrel niile, bụ ndi zukotara n'ebe ọ nọ, nọ n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achụ aja otutu aturu na otutu ehi nke a na-apughị iguta onu maobu gbakota onugogu ha n'ihu iba uba.

⁷ Ndi nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ n'ime ime ulonso ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dōba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. ⁸ Cherubim ndi ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, kpuchie ya na okporo osisi ndi ahụ e ji ebu ya. ⁹ Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na isi ha sitere n'igbe ogbugba ndu ahụ na-aputa, na e nwere ike ị site n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ hụ ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dikwa n'ebe ahụ ruo taa ¹⁰ O nweghi ihe di n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, kariakwa mbadamba nkume abuo ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe ONYENWE ANYI na umu Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijpt puta.

¹¹ Mgbe ndị nchụaja sitere n'Ebe Nsọ Kachasi Ebe Nsọ pụta, n'ihì na ndị nchụaja ahụ niile doró onwe ha nsọ n'agbanyeghị usuu nke onye ọbụla n'ime ha si pụta. ¹² Ma ndị Livayi bụ ndị ọbụ abụ, ya bụ Asaf, Heman, Jedutun na ụmụ ha ndị ikom na ndị ikwu ha guzoro onwe ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ebe ichụ aja. Ha yi uwe ezi akwa ọcha ma na-akpọ ụbọ akwara, na-akụkwa ogene ọla. Ndị nchụaja dị otu narị na iri abụọ (120) n'ọnuogugụ. Ndị na-afụ opi sokwa ha. ¹³ Ndị ọbụ abụ ahụ na ndị na-afụ opi jikoro onwe ha ọnụ were otu olu bụkwo ONYENWE ANYỊ abụ ekele na otuto. Ndị na-afụ opi, na ndị na-akụ ọla na-ada ụda, na ndị ji ngwa egwu ndị ọzọ sonyeere ha, welie olu ha elu too ONYENWE ANYỊ n'abụ sị:

“N'ihì na Ọ dị mma

Ihụnanya ya na-adị ruo ebighị ebi.”

Mgbe ahụ igwe ojii jupụtara n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ, ¹⁴ nke mere na ndị nchụaja enwekwaghị ike jee ozi ha, n'ihì igwe ojii ahụ, n'ihì na ebube ONYENWE ANYỊ jupụtara n'ime ụlọnsọ Chineke.

6

Ekpere Solomon

¹ Mgbe ahụ, Solomon sịrị, “ONYENWE ANYỊ ekwuola na ọ ga-ebi n'oke igwe ojii. ² Ma ewuola m ụlọnsọ puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighị ebi!”

³ Dịka ogbako Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha.

⁴ Mgbe ahụ o siri,

“Otuto diri ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel. Onye ji aka ya abuo mezuo nkwa ahụ o ji onu ya kwee nna m Devid. N'ihu na o kwuru si, ⁵ 'Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijipt kpoputa ndi m, ahoputaghi m obodo obula n'ebo obula nke Izrel, ka e wuru m ulonso ka Aha m diri n'ebe ahụ, maobu hoputa onye obula ka o buru onyendu ndi m Izrel. ⁶ Ma ugbu a, a horola m Jerusalem ka o buru ebe Aha m gaadi, ahorokwala m Devid i bu onye ga-achi ndi m Izrel.'"

⁷ "Nna m, Devid bu n'obi iwu ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel.

⁸ Ma ONYENWE ANYI siri nna m, Devid, 'I mere nke oma ibu n'obi, iwu ulonso ukwu nye Aha m. ⁹ Ma otu o di, o bughu gi ga-ewu ya, kama nwa gi nwoke nke si n'ahu gi puta ga-ewu ulonso ahụ nye Aha m.'"

¹⁰ "Ugbu a, ONYENWE ANYI emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochielala m nna Devid, ana m anodu n'ocheeze nke Izrel dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa. Ewuokwala m ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel.

¹¹ N'ebe ahụ ka m dobara igbe ogbugba ndu, n'ime ya ka ogbugba ONYENWE ANYI di, bu nke ya na umu Izrel gbara."

Ekpere Ido Nso

¹² Mgbe ahụ, Solomon guzoro n'ihu ebe ichu aja ONYENWE ANYI, na n'ihu ogbako umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo. ¹³ Solomon ji bronz

kpuo ihe nrigoro ino gwa oha mmadu okwu. Ogologo ihe nrigoro ahụ, obosara ya ruru mita abuo na okara mita abuo na okara. Idi elu ya ruru otu mita na okara. O debere ya n'etiti ebe mputa nke ogige ulonso ukwu ahụ. O guzoro n'elu ihe nriogo ahụ, n'ihu ogbakọ Izrel niile, gbuo ikpere n'ala, gbasaa aka ya abuo chilie ha elu. ¹⁴ O siri,

“ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, o dighi Chineke dika gi n'eluigwe maobu n'awa. Gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzọ gi. ¹⁵ I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee nkwa a, ma taa, i jirila aka gi mezuo ya.

¹⁶ “Ugbu a, O! ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, mezuokwala nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i siri, ‘O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu dika iwu m si di n'ihu m, n'ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghi achọ onye ga-anọ n'ihu n'ocheeze Izrel n'ime ha.’ ¹⁷ Ma ugbu a, ONYENWE ANYI bu Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi Devid bia na mmezu.

¹⁸ “Ma o bu ezie na Chineke ga-ebinyere umu mmadu n'elu awa? Lee, eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe ezughi iba gi. Olee otu ulo a nke m wuru ga-esi bata gi! ¹⁹ Ma ONYENWE ANYI Chineke m, naa nti n'ekpere ohu gi, na arifo o na-arifo maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi. ²⁰ Biko, mee ka anya gi abuo ghere oghe n'ebe ulonso ukwu a di, ehie na n'abali, bu ebe

a i kwuru si, na i ga-akpọkwasi Aha gi n'ebe ahụ. Biko, ka i nuru ekpere ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. ²¹ Nuru kwa aririọ niile nke ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n'ebe a n'ekpere. Biko, site n'eluigwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa.

²² "Mgbe onye obula mehiere mmadu ibe ya, a kpoọ ya oku ka o bia nuọ iyi, onye di otu a bia guzo n'ebe a, n'ihu ebe ichu aja gi a, nuọ iyi ahụ, ²³ mgbe ahụ, nuru olu ya n'eluigwe ma mee ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe n'etiti ndi ohu gi. Maa onye mejoro ikpe site n'itukwasi n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya, site n'imeso ha dika ezi omume ha si di.

²⁴ "Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n'ih na ha mehiere megide gi, o buru na ha aloghachite, too aha gi, na-ekpe ekpere, nariọ aririọ n'ihu gi n'ulonso ukwu a, ²⁵ biko, site n'eluigwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n'ala ahụ nke i nyere ha na nna nna ha.

²⁶ "Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n'ih na ndi gi emehiela megide gi, o buru na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharia, n'ih na itaala ha ahuhu, ²⁷ biko, site n'eluigwe nuru ma gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi uzọ ha ga-esi bie ndu ma zidata mmiri ozuzo n'ala ahụ nke i nyere ndi gi ka o buru ihe nketa ha.

²⁸ "Mgbe unwu, maobu ajo oria na-efe efe

ga-adakwasị ala a, maọbụ ọrịa na-eripia ihe ubi, maọbụ ọmụma ebu; maọbụ igurube, maọbụ ụkpana, maọbụ mgbe ndị iro ga-anọchibido ha n'obodo ha niile, ihe mbibi niile maọbụ ọrịa ọbụla, ²⁹ ekpere ọbụla maọbụ arịrịọ nke onye ọbụla n'etiti ndị gị Izrel kpere ma rịọọ, n'ihì ighota ihe otiti na ihe mgbu niile, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ụlọnsọ ukwu dị; ³⁰ mgbe ahụ, site n'eluiigwe bụ ebe obibi gị nūrụ arịrịọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbụla dika ihe niile ha na-eme si dị, ebe ọ bụ na ị maara obi ha niile (n'ihì na naanị gị maara obi ụmụ mmadụ), ³¹ ka ha tuọ egwu gị, jeekwa ije n'irubere gị isi n'oge niile ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyị ha.

³² “Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghị na ndị gị Izrel, kama o si n'ala ebe dị anya bịa n'ihì ukwu gị, n'aka gị dị ike na ogwe aka gị e setipuru esetipụ. Mgbe ha bịara kpee ekpere n'ụlọnsọ a, ³³ mgbe ahụ, site n'eluiigwe ebe obibi gị nūrụ arịrịọ ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ọzọ ahụ na-arịọ n'ekpere, ka ndị niile nke ụwa mara aha gị, tuokwa egwu gị, dika ndị nke gị bụ Izrel na-eme. Ka ha matakwa na-akpọkwasiri Aha gị n'ulo a nke m wuru.

³⁴ “Mgbe ndị gị ga-ga ibu agha megide ndị iro ha, n'ebe ọbụla ị na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzọ obodo a nke ị hoputara na n'ụlọnsọ ukwu a m wuru nye Aha gị, kpee ekpere, ³⁵ mgbe ahụ, site n'eluiigwe nūrụ ekpere na arịrịọ amara ha, mezukwa ihe ha

na-arịọ.

³⁶ “Mgbe ha mehiere megide gị, n’ihi na ọ dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n’aka ndi iro, ndi ga-adokpuru ha n’agha gaa n’obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; ³⁷ ọ buru na ha anoro n’ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n’obi ha, noro n’ala ebe a dotara ha n’agha, rịo gị, si, ‘Anyi emehiela, anyi emeela ihe n’adighi mma, meekwa ajo omume.’ ³⁸ Ọ buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n’ala ebe ndota n’agha ha, bu ebe a kporo ha gaa, ma kpee ekpere nye gị chee ihu ha n’uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n’obodo a nke i hoputara, ya na n’ulonso ukwu a m wuru nye Aha gị ³⁹ mgbe ahụ, site n’eluigwe, ebe obibi gị, nuru ekpere ha na aririọ ha niile, nyekwara ha aka. Gbaghara ndi gị, bu ndi mehiere megide gị.

⁴⁰ “Ugbu a, Chineke m, biko ka anya gị na ntị gị ghere oghe n’ekpere niile a na-ekpe n’ebe a.

⁴¹ “Ma ugbu a, bilie, O ONYENWE ANYI Chineke, bata n’ebe izuike gị, gị na igbe ogbugba ndu nke ike gị.

Ka ndi nchujaja gị, O ONYENWE ANYI Chineke, yiri nzoputa dika uwe.

Ka ndi gị kwesiri ntukwasị obi nuriọ onu n’ihi idi mma gị.

⁴² O ONYENWE ANYI Chineke, agbakutala onye gị e tere mmanu azu.

Chetakwa oke ihunanya nke i kwere Devid bu ohu gị na nkwa.”

7

Ido ụlọnsọ ukwu nsọ

¹ Ngwangwa, mgbe Solomon kpesiri ekpere a, oku sitere n'eluigwe daa repia aja nsure oku ahụ na aja ahụ niile. Ebube ONYENWE ANYI juputakwara n'ụlọnsọ ukwu ahụ, ² Ndi nchujaja enweghi ike ibanye n'ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI n'ihi ebube ONYENWE ANYI nke juputara ụlọnsọ ahụ. ³ Mgbe oha ndi Izrel niile huru oku ahụ si n'elu daa, hukwa ebube ONYENWE ANYI ka o guzo n'elu ụlọnsọ ukwu ahụ, ha dara n'ala kpoọ isiala nye ONYENWE ANYI, kelee ya ekele si:

“N’ihi na O di mma

ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.”

⁴ Mgbe ahụ, eze na ndi a niile churu aja di iche iche n'ihu ONYENWE ANYI. ⁵ Eze Solomon churu aja ehi nke di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku na iri abuo. Ya mere, Eze na ndi ahụ niile si otu a doo ụlọnsọ Chineke nsọ. ⁶ Ndi nchujaja guzo n'ihu oru ha, ha na ndi Livayi. Ha jiri ngwa egwu ONYENWE ANYI nke eze David mere maka i na-eto ONYENWE ANYI, bukwa nke o ji mgbe o nyere ekele, na-asi, “Ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi.” Na ncherita ihu ndi Livayi, ndi nchujaja furu opi ike ha mgbe ndi Izrel guzooro otu.

⁷ Mgbe ahụ, Solomon doru etiti ogige di n'ihu ụlọnsọ ONYENWE ANYI ahụ nsọ. N'ebe ahụ ka o no chuo aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihi na ebe ichu aja bronz nke o ruru enweghi ike ibata aja

nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba ndi ahụ.

⁸ Ya mere, Solomon mere mmemme a n'oge ahụ, ubochi asaa, ya na ndi Izrel niile. O bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu biara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijipt. ⁹ N'ubochi nke asato, ha nwere ogbako, n'ihi na ha mere mmemme nke ido ebe ichu aja nsọ n'ime ubochi asaa, meekwa mmemme* ahụ abali asaa ozo. ¹⁰ Ya mere, n'ubochi nke iri abuo na ato n'onwa nke asaa, o zilagara ndi ahụ niile n'ulo ha, n'inuri onu na obi utu n'ihi ihe oma niile nke ONYENWE ANYI Devid na Solomon na ndi ya Izrel.

ONYENWE ANYI e mee ka Solomon hu ya

¹¹ Mgbe Solomon ruchara ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na uloze, mekwaa ihe niile bu nke o bu n'obi ime n'ulonso ONYENWE ANYI nakwa n'uloze nke ya onwe ya. ¹² ONYENWE ANYI mere ka o hu ya n'ohu abali si ya,

“Anula m ekpere gi, ahorokwala m ebe a nye onwe m, ka o buru ebe ichu aja.

¹³ “Mgbe obula m mere ka mmiri ghara izo, maobu zidata igurube ka ha bia bibie ihe ubi unu, maobu zidata oria n'etiti unu, ¹⁴ o buru na ndi m ndi a kpokwasiri aha m, ewedata onwe ha n'ala, kpee ekpere, chosie ihu m ike, sitekwa na mmehie ha chigharia, aga m esite n'elugwe za ekpere ha, gbaghara ha mmehie

---

* **7:9** 7:9 Ya bu, mmemme Ulo ikwu

ha, mee ka ala ha diri ndu. ¹⁵ Anya m gaghewe oghe mgbe niile; otu a kwa, nti m gaghewekwa oghe ihu na ihu ekpere niile a nakpe n'ulonso a. ¹⁶ Edoola m ulonso a nsọ nye onwe m, ka Aha m di n'ebe ahụ ruo ebighi ebi; anya m abụọ na obi m ga-adikwa n'ebe ahụ ubochi niile.

¹⁷ “Ma gi onwe gi, bie ndu n'ikwesi ntukwasi obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu m niile. ¹⁸ Aga m eme ka ocheeze ochichi gi guzosie ike, dika mu na nna gi Devid gbara na ndu, mgbe m siri, 'I ghaghi inwe onye nnochite anya n'ocheeze nke ga-achi Izrel.’

¹⁹ “Ma o buru unu alaghachi azu, gbakuta ukpuru na iwu niile, bu nke m nyere unu azu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe, na ikpo isiala nye ha, ²⁰ mgbe ahụ, aga m esite n'ala m, bu nke m nyere ha, hopu Izrel. Aga m ajukwa ulonso a m doro nsọ nye Aha m, meekwa ka o ghoo ihe e ji atụ ilu na ihe ikpa ochi n'etiti ndi niile. ²¹ O bu ezie na ulonso ukwu a kachasi elu ugbo a, ma onodu ya ga-eju ndi niile ga-esi n'akuku ya gafee anya, ha ga-asi, 'Gini mere ONYENWE ANYI ji mee ala a na ulonso a, ihe di otu a?' ²² Ndi mmadu ga-aza, 'O bu n'ih i na ha gbakutara ONYENWE ANYI, Chineke nna nna ha, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n'ih i nke a ka O ji mee ka ihe ojobo niile ndi a biakwas i ha.' ”

8

Oru ndi ozo Solomon ruru

¹ N'ogwugwu iri afo abuo, mgbe Solomon ji wuo ulonso ONYENWE ANYI na uloeze nke ya onwe ya, ² Solomon wughariri obodo ndi ahụ Hiram* nyere ya, mee ka ndi Izrel biri n'ime ha. ³ Solomon gara Hamat-Zoba, merie ha. ⁴ O wuru obodo Tadmō nke di n'ozara na otutu obodo nchikoba ihe na Hamat. ⁵ O wugharikwara obodo Bet-Horon nke di n'elu elu, wuokwa Ndida Bet-Horon ka o gho obodo e wusiri ike nke nwere mgbidi, ibo onu uzo ama na mkporo e ji kpochie ha. ⁶ O wukwara obodo Baalat na obodo niile nke ebe ichikoba ihe, na obodo niile ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya aguu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achi.

⁷ Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Het, ndi Amorait, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi a abughi ndi Izrel), ⁸ ndi umu umu ha foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-ebibighi, ndi a ka Solomon mere ndi oru mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. ⁹ Ma Solomon emeghi ka onye Izrel obula buru ohu, maka oru ya, kama ha bu ndi ikom agha, ndiisi ndi ochiagha ya, ndiisi ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. ¹⁰ Ha bukwa ndiisi ozi nke eze Solomon, nari ndi ikom abuo na iri ise bu ndiisi na-elekota ndi mmadu.

---

* **8:2** 8:2 Maobu, Hiram

¹¹ Solomon kpọtara ada Fero site n'obodo Devid, gaa n'ulọeze nke o wuuru ya, n'ihhi na o siri, "Nwunye m agaghị ebi n'ulọeze Devid, bu eze Izrel, n'ihhi na ebe obula igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI banyere aburula ebe di nsọ."

¹² Emesia, Solomon churu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, n'elu ebe ichu aja ONYENWE ANYI, nke o wuru n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu ahụ, ¹³ obuladi dika iwu metutara aja e kwesiri ichu kwa ubochi si di, bu nke Mosis nyere n'iwu. Aja ndi a bu maka Ubochi Izuike, Onwa Oheru na udi mmemme ato a na-eme n'afọ, ndi bu mmemme achicha ekoghi eko, mmemme izu uka asaa na mmemme ulo Ikwu. ¹⁴ O sitere n'usoro ije ozi nke Devid, hoputara otu ndi nchujaja oru di iche iche ha na-aru ubochi niile. O nyekwara ndi Livayi oru idu n'otuto a na-nye Chineke na inyere ndi nchujaja aka ime ihe ubochi obula n'ubochi ya. Kenyekwa ndi na-eche onu uzo ulonso ahụ niile nche oke oru ha n'otu n'otu, n'ihhi na nke a bu ihe Devid, onye nke Chineke nyere n'iwu. ¹⁵ Ha ewezugaghị onwe ha n'iso iwu niile eze nyere ndi nchujaja maobu ndi Livayi banyere ihe obula na ihe gbasakwara ulokwu niile.

¹⁶ A ruzuru oru niile Solomon zubere iru, site n'ubochi a toro ntoala ulonso ukwu ONYENWE ANYI tutu ruo mgbe ewuchara ya. Ya mere, e wuchara ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

¹⁷ Mgbe ahụ, Solomon gara Ezion Geba na Elat nke di nonu osimiri, n'ala Edom. ¹⁸ Hiram zigaara ya otutu ugbo mmiri nke ndi ikom ya na-anya ugbo mmiri na-edu, bu ndi maara ihe

banyere ime njem n'osimiri nke oma. Ndi a, ha na ndi ikom Solomon nyaara ugbo gaa Ofia site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon, olaedo idi aro ya ruru puku kilogram iri na ise na nari ato.

9

Eze nwanyi Sheba

¹ Mgbe eze nwanyi Sheba nuru akuko Solomon, o biara Jerusalem ka o were otutu ajuju siri ike nwalee ya. O du otutu ndi ozi bara uba bia, tinyere otutu inyinya kamel ndi bu uda di iche iche, otutu olaedo na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. O biakwutere Solomon, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi. ² Solomon zara ya ajuju ya niile. O dikwaghi ihe siiri ya ike ikowara ya. ³ Mgbe eze nwanyi Sheba huru amamihe Solomon, ma hukwa uloze o wuru, ⁴ na ihe oriri a na-adokwasị n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndisi ochichi ya, na ndi guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, ndi na-ebu iko ihe onunu n'uwe ha, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulonso ONYENWE ANYI. O dikwaghi ihe ozọ o maara o ga-eme, maobu kwuo.

⁵ O siri eze, "Akuko niile m no n'ala nu banyere ihe niile i ruputara na amamihe gi bu eziokwu. ⁶ Ma ekwenyeghi m ihe ha kwuru tutu ruo mgbe m biara jiri anya m abuo hu ha. N'ezie, ihe m nuru erughi okara nke idi ukwu amamihe gi. I tukwasila ihe n'akuko m nuru. ⁷ Lee, udi onu

ndị gị na-enwe. Lee, ụdị ọñụ nke ndị ozi na-enwe, bụ ndị na-eguzo n'ihu gị mgbe niile na-anụ okwu amamihe gị. ⁸ Ngozi diri ONYENWE ANYI Chineke gị, onye nwere mmasị n'ebe ị nọ. O debere gị n'ocheeze ya dika eze ichi n'aha ONYENWE ANYI bụ Chineke gị. N'ih ihunanya nke Chineke gị nwere n'ebe Izrel nọ, na mmasị ya ime ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. O meela gị eze ha, ka ị debe ikpe ziri ezi na ezi omume.”

⁹ Emesia, O nyere Solomōn onyinye ọlaedo idi arọ ya di puku kilogram anọ, nyekwa ya ụda di iche iche, na nkume oke ọñahia di iche iche. Enwebeghi ụdi ụda dika ndi ahụ eze nwanyi Sheba nyere eze Solomōn.

¹⁰ Ndi ohu Hiram na ndi ohu Solomōn bu-batara ọlaedo site n'Ofia. Ha butekwara osisi algum, na nkume di oke ọñahia di iche iche.

¹¹ Eze ji osisi algum ndi ahụ mee nkwas nri go n'ulonso ONYENWE ANYI, na nke uloze. O jikwa ya meere ndi na-abu abu ubo akwara na une. O nwebeghi oge ozo e nwere ụdi ngwa egwu e ji osisi oma di otu a kwaa n'ala Juda niile.

¹² Eze Solomōn nyekwara eze nwanyi Sheba ihe niile o choro na ihe niile bu nke o rioro. O nyere ya kari ihe niile o wetaara ya. Emesia, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi.

Ebube ibu eze Solomōn

¹³ Otutu idi arọ nke ọlaedo Solomōn na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abuo na ato,*

* **9:13** 9:13 Nari talenti isii na talenti iri isii na isii

¹⁴ na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia. Ozokwa, ndi eze niile nke di Arebia na ndiisi na-achia obodo niile nke ala ahia, na-enwetara Solomon olocha na olaedo.

¹⁵ Eze Solomon kpuru nari ota olaedo ukwu abuo site n'olaedo etipara etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram isii ka e ji kpuo ota obula. ¹⁶ O kpukwara nari ota nta ato, nke sitere na olaedo etipara etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n'ulozeze n'Oke Ohia Lebanon.

¹⁷ Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odu enyi na olaedo a nuchara anucha machie ¹⁸ Ocheeze ahia nwere ihe nrigo isii na ihe itukwasia ukwu eji olocha ruo nke ejikotara n'ahia ya. E nwere ebe ntukwasia aka n'akuku abuo ya, nke nwere oyiyi odum abuo guzo n'akuku nke obula n'ime ha. ¹⁹ Odum iri na abuo na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahia, otu n'akuku isi abuo nke ihe nrigo obula. O dikwaghi alaeze ozo di nke e mere ihe di otu a nye. ²⁰ Ihe niile Solomon nwere nke e ji anu ihe bu olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n'ime ulozeze n'Oke Ohia Lebanon bukwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighi ihe e ji olocha kpuo, n'ihia na-agunyeghi olocha dika ihe obula n'oge Solomon. ²¹ Eze nwere otutu ugbo mmiri e ji azu ahia nke ndi ohu Hiram na-elekota. Otu ugbo n'afọ ato, ka ugbo ndi a na-alota buru olaedo, olocha na odu enyi, enwe na adaka di iche iche bata.

²² Eze Solomōn bara ụba n'aku, nweekwa amamihe kariā ndị eze niile dị n'ụwa. ²³ Ndị eze niile nke ụwa na-achọ ihu Solomōn, ka ha n'uta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. ²⁴ Onye ọbụla b'akwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bụ ngwa ọlaocha na ọlaedo, na uwe dị iche iche, ngwa agha, ụda dị iche iche, inyinya na inyinya muul, nke a bụ kwa afọ, kwa afọ.

²⁵ Solomōn nwere ụlọ anụmanụ dị puku anọ maka inyinya na ụgbọ agha, nweekwa puku inyinya iri na abụọ ndị o dobere n'obodo ụgbọ agha dị iche iche, na n'ebe eze nọ na Jerusalem.

²⁶ Ọ chiri ndị eze niile site n'osimiri Yufretis ruo n'ala ndị Filistia, rukwaa oke ala ndị Ijipt.

²⁷ Eze mere ka ọlaocha baa ụba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida dika osisi sikamọ nke dị n'ala ala ugwu dị iche iche.

²⁸ A na-esite n'Ijipt na n'ala ndị ọzọ dị iche iche atubatarara Solomōn inyinya.

Ọnwụ Solomōn

²⁹ Ma banyere Ihe ndị ọzọ mere n'oge ọchichi Solomōn, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ọ bụ na-edeghi ha n'akwukwo Netan onye amuma, n'ime akwukwo amuma Ahija, onye Shilo, nakwa n'ohu Ido onye ohu ụzọ, banyere Jeroboam nwa Nebat? ³⁰ Solomōn chiri Izrel niile iri afọ anọ na Jerusalem. ³¹ O sooro nna nna ya ha dina n'onwu. E lie ya n'obodo Devid bụ nna ya. Rehoboam nwa ya ghokwara eze n'onodu ya.

10

Nnupu isi Izrel megide ọchịchị Rehoboam

¹ Rehoboam gara Shekem n'ihì na Izrel niile zukoro ebe ahụ ime ya eze. ² Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (ọ nọ n'Ijpt ebe ọ gbagara ọsọ ndu site n'aka eze Solomon) o sitere Ijpt lota. ³ Ya mere, ha ziri ozi kpoo Jeroboam, ya na ndi Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: ⁴ "Nna gi boro anyi ibu arọ, ma ugbu a mee ka ibu arọ na iyagba arọ a nke o bokwasiri anyi di mfe, anyi ga-ejere gi ozi."

⁵ Rehoboam zara ha si, "Biaghachikwutenu m mgbe ubochi ato gasiri." N'ihì ya ndi ahụ lara.

⁶ Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n'aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n'oge ọ di ndu ya, si ha, "Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?"

⁷ Ha zara ya, "O buru na i ga-emere ha ihe oma, mee ihe ga-atọ ha uto, nyekwa ha osisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile."

⁸ Ma ọ nabataghị ndumodu ndi okenye nyere ya, ọ gakwuru umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. ⁹ Rehoboam juru ha si, "Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a na-asị, 'Mee ka ibu arọ nna gi bokwasiri anyi di mfe?'"

¹⁰ Umu okorobia ahụ, bu ndi ya na ha tokoro, zaghachiri si, "Gwa ndi ahụ siri gi, 'Nna gi bokwasiri anyi ibu arọ, ma mee ka ibu anyi di mfe,' i ga-agwa ha, si, 'Mkpisiaka nta di n'aka m

gbara okpotokpo karịa ukwu nna m. ¹¹ Nna m boro unu ibu arọ; aga m atụkwasi ihe n'ibu ahụ mee ka ọ dị arọ karịa. Nna m ji apịpịa dọọ unu aka na ntị, maọbụ akpị ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.' ”

¹² Mgbe ụbọchị atọ gasiri, Jeroboam na ndị Izrel niile biaghachiri inuru ọsisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, “Laghachitenụ n'ụbọchị nke atọ.” ¹³ Eze sara ha okwu n'olu di ike. O juru ndumodu ndi okenye ¹⁴ ma gbasoro ndumodu nke umu okorobia nyere, o siri, “Nna m mere ka ibu unu di arọ, aga m eme ka ibu unu di arọ karịa. Nna m ji apịpịa dọọ unu aka na ntị, aga m eji akpị mekpaa unu ahụ.” ¹⁵ Ya mere, eze anaghi ndi ahụ ntị, n'ih i mgbanwe nke onodu niile a sitere n'ebe Chineke nọ, ka e mezuo okwu ahụ ONYENWE ANYI gwara Jeroboam nwa Nebat site n'onu Ahija onye Shilo.

¹⁶ Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha ntị, ha zaghachiri ya si,
“Olee oke anyi nwere n'ime Devid?

Olee ihe nketa anyi nwere n'ime nwa Jesi?
Ndi Izrel, laanu n'ulo ikwu unu!

Gi Devid lekotakwa ulo nke gi.”

Nke a mere, ka ndi Izrel niile laa n'ulo ha. ¹⁷ Ma banyere ndi Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu buru eze ha.

¹⁸ Eze Rehoboam zipuru Adoniram* onyeisi na-elekota ndi oru mmanye ma ndi Izrel ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. ¹⁹ Ya

---

* **10:18** 10:18 Maobu, Hadoram

mere, Izrel nọ na nnupu isi megide ụlọ Devid ruo taa.

11

¹ Mgbe Rehoboam bjarutere Jerusalem, ọ kpọkọtara ndị ụlọ Juda niile na ndị ebo Benjamin, ha dị nari puku na iri asatọ n'ọnuogugụ, ụmụ okorobia ndị tozuru iga agha, ka ha gaa buso ụlọ Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ọchịchị Rehoboam.

² Ma okwu ONYENWE ANYỊ rutere Shemaya, onye nke Chineke ntị: ³ “Gwa Rehoboam, nwa Solomọn eze Juda, na Izrel niile nọ na Juda na Benjamin, ⁴ Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, ‘Unu agakwala gaa buso ndị Izrel ibe unu agha. Laghachinụ, nwoke ọbula n'ụlọ ya, n'ihị na ọ bụ m na-eme ihe ndị a.’” Ya mere, ha rubere isi n'okwu niile nke ONYENWE ANYỊ. Ha tughariri laghachi azụ n'iga megide Jeroboam.

Rehoboam ewusie obodo Juda ike

⁵ Rehoboam bigidere na Jerusalem wusie obodo ndị dị na Juda ike n'ihị nchedo. ⁶ Obodo ndị a bụ Betlehem, Etam, Tekoa, ⁷ Bet Zoa, Soko, Adulam, ⁸ Gat, Maresha, Zif, ⁹ na Adoraim, Lakish, Azeka ¹⁰ Zora, Aijalon na Hebrōn. Obodo ndị a bụkwa obodo ndị Juda na Benjamin e wusiri ike. ¹¹ O wusiri ha ike tinye ndịisi agha n'ime ha, tinyekwa ihe oriri na mmanụ oliv na mmanya. ¹² O tinyere ọta na ụbe n'ebe niile a na-edebe ngwa agha n'obodo niile, n'ihị iche obodo ya nke ọma, ebe ọ bụ naanị Juda na Benjamin nọ n'okpuru ya.

¹³ Ma ndị nchụaja niile na ndị Livayị ndị sitere n'akụkụ niile nke Izrel dinyere ya. ¹⁴ Ndi Livayị hapụchara ebe ita nri anụ ụlọ ha na ihe niile ha nwere bịa biri na Juda na Jerusalem, n'ihia na Jeroboam na ụmụ ya ndị ikom juru ha dika ndị nchụaja ONYENWE ANYI. ¹⁵ O họtara ndị nchụaja nke aka ya, maka ebe niile di elu, nakwa ife arusi ewu na nwa ehi ndi ahụ o kpuru. ¹⁶ Ndi si n'ebo niile nke Izrel, ndi kpebiri n'obi ha icho ONYENWE ANYI, Chineke Izrel sooro ndi Livayị bịa Jerusalem ichu aja nye ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha. ¹⁷ Ha mere ka alaeze Juda sie ike. Ha kwagidekwara Rehoboam nwa Solomon afọ atọ, na-agbasokwa n'uzo niile nke Devid na Solomon n'oge a.

Ezinaulo Rehoboam

¹⁸ Rehoboam, luru Mahalat, bu nwa nwanyi Jerimot nwa Devid, na Abihail, nwa nwanyi Eliab, nwa Jesi. ¹⁹ O mutara ya umu ndi ikom ato ndi a: Jeush, na Shemaraya, na Zaham. ²⁰ Emesia, o lukwara nwunye ozo aha ya bu Maaka, nwa nwanyi Absalom. Umu ha mutara bu Abija, na Atai, na Ziza, na Shelomit. ²¹ Rehoboam huru Maaka nwa nwanyi Absalom n'anya kari ndi nwunye ya na ndi iko ya nwanyi niile. O nwere ndi nwunye iri na asato, nweekwa iri ndi iko nwanyi isii. O mutara iri ndi ikom abuo na asato, na iri umu nwanyi isii.

²² Rehoboam mere Abija nwa Maaka onyeisi n'etiti umu eze niile n'ihia na o chorọ ime ya eze. ²³ O ji ezi uche zipuchaa umu ya ndi ikom gaa n'ala ndi Juda na Benjamin, nakwa n'obodo ndi

ahụ e wusiri ike. O nyere ha ihe e ji elekọta ndụ n'ebe ọ bara ụba ma lụọkwara ha ọtụtụ ndị inyom.

12

Shishak ebusoo Jerusalem agha

¹ Ma mgbe e mere ka alaeze Rehoboam guzosie ike, mgbe ọ dịkwa ike, ọ hapuru iwu ONYENWE ANYI ya na ndị Izrel* niile. ² N'ihia na ha ekwesighi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI, Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem agha n'afọ nke ise nke ọchịchị eze Rehoboam. ³ O ji otu puku ụgbọ agha na nari abụọ, na ndị agha na-agba inyinya di puku iri isii, na ndị agha ukwu ala, ndị a na-apughị iguta onu, ndị agha si Libia, Sukim na Kush, ndị sooro ya site n'ala Ijipt. ⁴ O merikwara obodo niile e wusiri ike nke Juda ma biarukwaa Jerusalem.

⁵ Mgbe ahụ, Shemaya onye amuma biakwutere Rehoboam na ndiisi Juda niile, ndi zukotara na Jerusalem n'ihia egwu Shishak, si ha, "Otu a ka ONYENWE ANYI siri, 'Unu ahapula m, n'ihia ya, ahapukwala m unu, nyefee unu n'aka Shishak.'"

⁶ Ndi ndu Izrel na eze wedara onwe ha n'ala si, "Onye ezi omume ka ONYENWE ANYI bu."

⁷ Mgbe ONYENWE ANYI huru otu ha si weda onwe ha n'ala, okwu ONYENWE ANYI biakwutere Shemaya, si, "Ebe o bu na ha ewedala onwe ha n'ala, agakwaghi m ebibi ha kama aga m eme ka

---

* **12:1** 12:1 Izrel n'ebe a na-ekwu maka ndi Juda, otu a ka o dika n'akwukwo 2Ih.

ha nwe nzọpụta ngwangwa. Agakwaghị m eji Shishak gosi Jerusalem oke iwe m. ⁸ Ma otu ọ dị, ha ga-aburū ya ohu, ka ha nwe ike mata ọ dị iche dị n'etiti ijere m ozi na ijere ndị eze ala ọzọ dị iche iche ozi.”

⁹ Mgbe Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem n'agha; o bukorọ akụ niile dị n'ime ulọ ONYENWE ANYỊ, na akụ niile dikwa n'uloeze. O kwakooro ihe niile, werekwa ọta ọlaedo ndi ahụ Solomon kpuru. ¹⁰ Ma eze Rehoboam kpuru ọta bronz i ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n'aka ndiisi ndi nche, bu ndi na-eche n'onu uzọ uloeze nche ka a lekota ha anya. ¹¹ Mgbe obula eze na-aga n'ulonso ukwu ONYENWE ANYỊ, ndi nche na-eso ya buru ọta ndi ahụ, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ulọ ndi nche.

¹² Mgbe eze wedara onwe ya n'ala, iwe ONYENWE ANYỊ na-eweso ya dajuru, O laghikwa ya n'iyi kpankpan. N'ezie, ezi ihe fodukwara na Juda.

¹³ Eze Rehoboam mere onwe ya ka ọ dị ike na Jerusalem na-achikwa ka eze. O gbara iri afọ anọ na otu mgbe ọ malitere ibu eze, ọ chiri afọ iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ ONYENWE ANYỊ horo site n'etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe ọ ga-akpokwasị Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. ¹⁴ O mere ihe ojoo, n'ihia na ọ dighi mgbe obula o kpebiri n'obi ya icho ONYENWE ANYỊ.

¹⁵ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Rehoboam, site na mmalite ruo ogwugwu, ọ bu na e deghị ha n'akwukwo akuko nke Shemaya onye amuma na nke Ido onye ohu uzọ, nke na-ahụ maka ihe banyere usoro omumu

niile? Agha dīgidere n’etiti Rehoboam na Jeroboam ụbọchị niile nke ndụ ha. ¹⁶ Rehoboam sooro ndị nna ya ha dina n’ọnwụ, e lie ya n’obodo Devid. Abija nwa ya ghorọ eze n’ọnođụ ya.

13

Abija eze Juda

¹ Abija malitere ịbụ eze Juda, n’afọ iri na asatọ nke ọchịchị eze Jeroboam. ² Ọ chiri afọ atọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Maaka,* otu n’ime ụmụ nwanyi† Uriel, onye Gibeaa.

Agha dīgidere n’etiti Abija na Jeroboam. ³ Abija họtara ndị ya dị ike n’agha bụ ndị ọnuogugụ ha dị nari puku aṅọ, ma Jeroboam eze Izrel họtara ndị agha ọnuogugụ ha dị nari puku asatọ doo ha n’usoro.

⁴ Abija guzoro n’ugwu Zemaraim n’ala ugwu ugwu Ifrem jiri oke olu si “Jeroboam na ndị Izrel niile geenụ m ntị! ⁵ Unu amataghị na ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel esitela n’ogbugba ndụ nnu nyefee ọchịchị ala Izrel niile n’aka Devid na ụmụ ụmụ ya ruo ebighi ebi? ⁶ Ma Jeroboam, nwa Nebat, bụ onye ọrụ Solomon nwa Devid, nupuru isi megide onyenwe ya. ⁷ Ndị efu niile na-abaghị uru chikotara onwe ha gbaa ya gburugburu guzogide Rehoboam nwa Solomon, mgbe ọ bụ nwantakiri na onye na-enweghị ike inwe mkpebi, onye n’adighikwa ike iguzogide ha.

---

* **13:2** 13:2 Maọbụ, Mịkaya † **13:2** 13:2 Maọbụ, nwa nwa

8 “Ma ugbu a, unu ejikerela imegide alaeze ONYENWE ANYI nke di n’aka umu umu Devid. N’ezie, unu bu igwe ndi agha bara uba, n’etiti unu ka umu ehi olaedo ahụ dikwa, bu nke Jeroboam mere ka ha buru chi unu. 9 Ma unu achupughị ndi nchujaja ONYENWE ANYI, bu umu Eron, chupukwa ndi Livayi ma meere onwe unu ndi nchujaja dika ndi mba ozọ na-eme? Onye obula ji nwa oke ehi na ebule asaa bia ido onwe ya nsọ na-aghorọ unu onye nchujaja nye ihe ndi ahụ na-abughị chi.

10 “Ma banyere anyi, ONYENWE ANYI bu Chineke anyi, anyi ahapubeghi ya. Ndi nchujaja na-ejere ONYENWE ANYI ozi bu umu Eron, ndi Livayi bukwa ndi na-enyere ha aka. 11 Ha na-achụ aja nye ONYENWE ANYI kwa ututu na anyasi niile, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utu; ma na-edobekwa achicha edoro nsọ n’elu tebul ahụ di ocha. Ha na-amunyekwa oku n’iheoku ndi ahụ di n’elu ihe idoba oriona olaedo kwa abali niile. N’ihi na anyi onwe anyi na-edebe iwu ONYENWE ANYI Chineke anyi; ma unu onwe unu ahapula ya, gbakuta ya azu. 12 Chineke nonyeere anyi. O bukwa onyendu anyi. Ndi nchujaja ya ga-eji ifu opi ike tie mkpu agha megide unu. Unu ndi Izrel, unu alusokwala ONYENWE ANYI bu Chineke nna unu ha ogu n’ihi na mmeri agaghị abụ nke unu!”

13 Ma Jeroboam ezipulari ufodu ndi agha ya ka ha ga ndi agha Juda n’azu. Mgbe Jeroboam no n’ihu ndi Juda, ufodu ndi agha ya nokwa ndi Juda n’azu. 14 Mgbe ndi agha Juda tughariri hu na agha di ha n’ihu dikwa n’azu,

ha tikuru ONYENWE ANYỊ mkpu nzọputa, ndị nchụaja fụkwara opi ike ha. ¹⁵ Ndi Juda tiri oke mkpu agha. Mgbe ha na-eti mkpu a, Chineke mere ka Abija na ndi Juda merie Jeroboam na ndi Izrel. ¹⁶ Ndi agha Izrel gbara oso n'ihu ndi Juda, Chineke nyefere ha n'aka ndi Juda. ¹⁷ Abija na ndi agha ya gburu nari puku ndi Izrel ise n'ubochi ahu. ¹⁸ Ya mere, ntukwasị obi nke Juda nwere n'ime ONYENWE ANYỊ Chineke nna ha mere ka ha merie Jeroboam na ndi Izrel.

¹⁹ Abija chukwara Jeroboam na ndi agha ya oso dota obodo ndi a n'agha: Betel, na Jeshana, na Efron, na obodo niile gbara ha gburugburu. ²⁰ Jeroboam enwetakwaghi ike ya oso oge niile Abija no dika eze. Ma o dighi anya ONYENWE ANYỊ tidara ya tighuo ya.

²¹ Ma Abija gara n'ihu buru onye di ike, o luru nwunye iri na anọ, muo iri umu nwoke abuo na abuo, na umu ndi nwanyi iri na isii.

²² Akuko niile banyere ochichi Abija, ihe o mere na ihe o kwuru, di n'akwukwo akuko nke Ido onye amuma dere.

14

¹ Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya. Udo dikwa afọ iri n'ubochi ibu eze ya.

Asa eze Juda

² Asa mere ihe di mma na nke ziri ezi n'anya ONYENWE ANYỊ bu Chineke ya. ³ O wezugakwara ebe ichu aja nke chi oso niile di n'ugwu,

tipia ogidi nsọ niile, gbujasiakwa ogidi Ashera. ⁴ O nyere Juda iwu ka ha chọọ ONYENWE ANYỊ Chineke nke nna ha, ka ha debekwa iwu ya na ụkpuru ya niile. ⁵ O wezugakwa ebe niile a na-efe arusi n'elu ugwu, bibiekwa ebe niile a na-esure ihe nsure oku na-esi isi uto n'obodo Juda. Alaeze ahụ nwekwara udo n'okpuru ochichi ya. ⁶ O wuru otutu obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu n'ala Juda niile. O nweghi onye busoro ya agha, n'ih i na ONYENWE ANYỊ nyere ya udo.

⁷ N'ih i nke a, o gwara ndi Juda si ha, "Ugbu a ka anyi kwesiri iwu obodo ndi a. Ka anyi wuokwa mgbidi gburugburu ha, wuokwa ulo elu nche, tinyesia ha niile ibo onu uzọ ama, na mkporo e ji akpochi ya, ala a bu nke anyi, n'ih i na ONYENWE ANYỊ Chineke onye anyi ji obi anyi chosie ike enyela anyi udo." Ya mere, ha wuru ihe ndi a niile nwekwa oganihu.

⁸ Onuogugu ndi agha Asa ndi si Juda n'oge ahụ bu nari puku ato. Ngwa agha ha ji bu ota ukwu na ube. Ndi agha ya ozo si Benjamin di nari puku abuo na iri puku mmadu asato. Ndi a jikwa ota na uta. Ndi agha ndi a niile bu ndi a zuziri azuzi, burukwa ndi di ike.

⁹ Zera, bu onye Kush duru puku kwuru puku,* na nari ugbọ agha ato, biaruo Maresha ibuso Juda agha. ¹⁰ Asa puru izute ya. Ha doro onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Zefata nke di Maresha nso.

¹¹ Mgbe ahụ, Asa kpokuru ONYENWE ANYỊ Chineke ya, si, "ONYENWE ANYỊ o dighi onye dika

---

* 14:9 14:9 Ihe ruru otu nde mmadu

gị n'inyere onye na-adighi ike aka n'ihu onye di ike nke ukwuu. Nyere anyi aka, O ONYENWE ANYI Chineke anyi, n'ih i na anyi dabere na gi. O bukw a n'aha gi ka anyi na-apu ibuso igwe a agha. O ONYENWE ANYI i bu Chineke anyi. Ekwela ka o buru na mmadu efu meriri gi."

¹² ONYENWE ANYI tigbukwara ndi Kush niile ahụ n'ihu Asa na Juda. Ndi Kush gbakwara oso. ¹³ Asa na ndi agha ya churu ha oso churo ha obodo Gera ebe otutu ndi Kush dara, ruo na o nwekwaghi onye foduru ndu n'ime ha. E tibur u ha n'ihu ONYENWE ANYI na ndi agha ya. Ndi Juda bukor o otutu ihe nkwata n'agha di iche iche. ¹⁴ Ha bibiri obodo niile gbara Gera gburugburu, n'ih i na egwu ONYENWE ANYI dakwasiri obodo ndi ah u niile. Ndi Juda bukor o otutu ihe nkwata n'ih i na otutu ihe di n'obodo ndi ah u. ¹⁵ Ha busokwara ebe obibi ndi na-azu anu ul o agha, chikoro igwe aturu na ewu na inyinya kamel. Emesia ha laghachiri Jerusalem.

15

Mgbanwe Asa wetara

¹ Mgbe ah u, Mmuo nke Chineke dakwasiri Azaraya nwa Oded. ² O puru jekwuru Asa si ya, "Geenu m nti, gi Asa na ndi Juda niile na Benjamin. ONYENWE ANYI ga-anonyere unu oge niile unu na-eme okwu ya. Unu ga-achota ya mgbe obula unu chor o ya. Ma o ga-agbakuta unu azu oge obula unu nupuru isi n'iwu ya.* ³ Ma otutu oge di anya ndi Izrel no na-enweghi

* **15:2** 15:2 Maobu, unu gbakutara ya azu

Chineke nke ezie, ha enweghikwa onye nchujaja ga-ezi ihe, ha enweghikwa iwu Chineke ⁴ Ma mgbe obula ha chigharikwutere ONYENWE ANYI, Chineke Izrel tikuo ya n'ime mkpagbu ha, o na-enyere ha aka. ⁵ N'oge ahụ, o dighi udo diri onye obula na-apu apu igaghari n'obodo, maka na ndi niile bi n'ala ahụ no n'onodu oke ogbaaghara. ⁶ Otu obodo na-azopia obodo ozo ebe otu mba na-emegidekwa mba ozo n'ihu na Chineke ji nsogbu di iche iche megide ha. ⁷ Ma unu ndi Juda, unu adala mba n'oru oma unu, n'ihu na a ga-akwu unu ugwo oru unu."

⁸ Mgbe Asa nuru okwu ndi a, bu amuma Azaraya nwa Oded, o bu onye a gbara ume. O wepuru ihe aru niile di n'ala Juda na Benjamin na nke di n'obodo niile ahụ o meriri n'agha ndi di n'ugwu Ifrem. O wuziri ebe ichu aja ONYENWE ANYI, nke di n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI.

⁹ Mgbe ahụ, Asa kporo ndi Juda na Benjamin niile oku, ha na ndi obia niile si Izrel, n'ihu na otutu sitere n'ala Ifrem na Manase, na Simion gbafeta Juda, mgbe ha huru na ONYENWE ANYI Chineke nonyeere Asa.

¹⁰ Ha niile zukoro na Jerusalem n'onwa nke ato n'afọ nke iri na ise nke ochichi eze Asa. ¹¹ N'oge ahụ, ha ji nari ehi asaa na puku aturu na ewu asaa, churo ONYENWE ANYI aja n'ubochi ahụ. Anumanu ndi a so n'ihe ha kwatara n'agha. ¹² Emesia, n'ubochi ahụ, ha gbara ndu, kpebie na o bu naani ONYENWE ANYI Chineke nna ha ka ha ga-eke. ¹³ Ha kpebikwara na onye obula nke

na-agaghị efe ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel ga-anwu, ma onye ahụ ọ bụ nwoke maọbụ nwanị, nwantakiri maọbụ okenye. ¹⁴ Ha niile ji oke olu na iti mkpu na opi na opi ike, n'ụrọ ONYENWE ANYỊ iyi. ¹⁵ Ndi Juda niile n'uriri onu n'ihhi na ha ji obi ha niile n'ụọ iyi a. Ha jikwa obi ha niile chọọ Chineke. O mere ka ha chọta ya. ONYENWE ANYỊ nyekwara ha udo n'akukụ niile.

¹⁶ Eze Asa chudakwara nne nne ya bụ Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihhi na ọ kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya, supia ya, kpoọ ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. ¹⁷ O bụ ezie na o wezugaghị ugwu niile di elu site n'Izrel, ma Asa ji obi zuruoke jere ONYENWE ANYỊ ozi n'oge ndu ya niile ¹⁸ O webatara n'ime ulonso ukwu Chineke, olocha na oloedu na ihe niile, nke nna ya na ya onwe ya doro nsu.

¹⁹ O dikwaghị agha ozo a luru tutu ruo n'afu iri ato na ise nke ochichi eze Asa na Juda.

16

Afu Ikpezu nke Asa

¹ N'afu nke iri ato na isii nke ochichi Asa, Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula na-apu apu maobu onye nabata abata n'oke ala Asa, eze Juda.

² Mgbe ahụ, Asa chiri olocha na oloedu niile di n'uloaku ulonso ONYENWE ANYI, na ndi di n'uloeze ya, zigara Ben-Hadad, eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, ³ "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m

ezitere gi ọlaocha na ọlaedo. Ugbu a, mebie ọgbuğa ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya."

⁴ Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ha lugburu Ijon, Dan, Ebel-Maim* na obodo niile a na-achikobata ihe di na Naftali. ⁵ Mgbe Baasha nuru nke a, o kwusiri iwu Rema, hapukwa oru ya. ⁶ Mgbe ahụ, eze Asa chiri ndi ikom niile nke Juda. Ha biara bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe. O ji ihe ndi a wulie Geba na Mizpa.

⁷ N'oge ahụ Hanani, bu onye ohu uzọ biakwutere Asa, bu eze Juda si ya, "Ebe o bu na i hapuru ONYENWE ANYI Chineke gi, tukwasi eze Aram obi, lee na usuu ndi agha Siria esitela n'aka gi wezuga onwe ha. ⁸ Ndi Kush na ndi Libia, ha abughi usuu ndi agha ji otutu ugbo agha, na ndi na-agba inyinya? Ma mgbe i dabeere na ONYENWE ANYI, o nyefere ha n'aka gi. ⁹ N'ihi na anya ONYENWE ANYI na-agazu uwa niile, igba ha ume bu ndi obi ha zuruoke n'ebe o no. I meela omume nzuzu na nke a, site ugbu a gaa n'ihu i ga na-enwe agha."

¹⁰ Iwe were Asa megide onye ohu uzọ a n'ihi nke a; iwe were ya nke ukwu nke mere na o tonyere Hanani n'ulo mkporo. Sitekwa n'oge ahụ, Asa bidoro imekpa ufodu n'ime ndi ya ahụ.

¹¹ Ihe banyere ihe ozọ niile n'oge ochichi Asa, site na mmalite ruo ogwugwu ka e dere n'ime akwukwo ndi eze Juda na Izrel. ¹² N'ime iri

---

* **16:4** 16:4 Aha ozọ e ji mara ya bu Ebel-Bet-Maaka

afo ato na itoolu nke ochichi ya, eze Asa rjara oria nke metutara ukwu ya abuo. O bu ezie na oria a siri noo ike ma n'ime onodu ya o choghi enyemaka site n'aka ONYENWE ANYI kama o bu naani ndi dibia ka o jekwuru. ¹³ Asa nwuru n'iri afo ano na otu nke ochichi eze ya, sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. ¹⁴ Ha liri ya n'ili nke o waara onwe ya n'obodo Devid. Ha dobere ya n'elu ihe idoba ozu nke juputara na uda di iche iche, na mmanu na-esi isi utu nke a gwokotara nke oma, surekwara ya ihe nsure oku n'ebe o di ukwu iji kwanyere ya ugwu.

17

Jehoshafat eze Juda

¹ Jehoshafat nwa ya ghoru eze n'onodu ya, o mere onwe ya ka o di ike imegide Izrel. ² O tinyere ufodu ndi agha ya n'obodo niile di na Juda e wusiri ike, tinyekwa ufodu n'obodo ndi ozu di n'Ifrem, na ebe ndi ozu niile nke nna ya, Asa meriri n'agha.

³ ONYENWE ANYI nonyeere Jehoshafat n'ih na o sooro nzu ukwu nna ya, bu Devid, onye buuru ya uzochia. O jughi ase site n'aka Baal, ⁴ kama o choru ONYENWE ANYI, Chineke nna ya, dobekwa iwu ya niile, o bughikwa dika omume ndi Izrel si di. ⁵ N'ih nke a ONYENWE ANYI mere ka ochichi ya guzosie ike. Ndi Juda niile tukwara utu ha dika o kwesiri wetara Jehoshafat, nke a mere ka o nwee akunuba ebe o di ukwu, nwekwa nsopuru. ⁶ O ji obi ya niile gbasoo uzochi ONYENWE

ANYI. Ożokwa, o sitere na Juda wezuga ebe niile di elu nakwa ogidi Ashera niile.

⁷ N'afọ nke atọ nke ọchichi ya, o zipuru ndiisi ọchichi alaeze ya ndi a, Ben-Hail, Ọbadaya, Zekaraya, Netanel na Mikaya ka ha gaa zie ndi mmadu ihe n'obodo niile nke Juda. ⁸ Ufodu ndi Livayi ndi a sokwa gaa: Shemaya, Natanaya, Zebadaya, Asahel, Shemiramot, Jehonatan, Adonaija, Tobaija, Tob-Adonaija na ndi nchujaja ufodu, ndi di ka Elishama na Jehoram. ⁹ Ha ji akwukwo iwu ONYENWE ANYI, zie ihe na Juda. Ha jere gburugburu obodo niile nke Juda na-ezi ndi mmadu ihe.

¹⁰ Egwu ONYENWE ANYI dakwasiri alaeze niile di gburugburu Juda, n'ihia ya, ha ebukwaghi agha megide Jehoshafat. ¹¹ Ufodu n'ime ndi Filistia wetaara ya onyinye na ọlaocha kwa afọ n'uzo ikwanyere ya ugwu, ma ndi Arab, wetaara ya igwe anu ulo di puku ebule asaa na nari asaa, na puku mkpi asaa na nari asaa.

¹² Ya mere, Jehoshafat ghorọ eze di ike. O wusiri obodo ndi di na Juda ike, wukwaa obodo ichikoba ihe. ¹³ O nwekwara ihe ndi o chikobara n'otutu obodo Juda. O debekwara ndi agha ibu agha doro anya n'ime Jerusalem. ¹⁴ Ngukota ha dika e si dekoọ ya n'ezinaulo si di:

Ndi si Juda, ndiisi agha na-achị puku ndi agha (1,000),

Adna, onyeisi agha, na-achị nari puku ndi agha atọ (300,000),

¹⁵ onye na-eso ya bu Jehohanan, onyeisi agha, na-achị nari puku ndi agha abuo na

iri puku asato (280,000),

¹⁶ ọzọ, Amasiya nwa Zikri, onye ji afọ ofufu* nye onwe ya maka ọrụ ONYENWE ANYỊ, na-achị nari puku ndị agha abụọ (200,000).

¹⁷ Ndi si Benjamin,

Eliada, dimkpa n'agha, na-achị nari puku ndị agha abụọ (200,000), ndị ji akụ na ụta, na ọta ebu agha.

¹⁸ Onye ọzọ bụ Jehozabad, onye na-achị nari puku ndị agha na iri puku asato (180,000), ndị jikeere ibu agha.

¹⁹ Ndi a bụ ndi ikom na-ejere eze ozi, n'agunyeghi ndi ahụ o tinyere ka ha nọdu n'obodo niile e wusiri ike di n'ime Juda.

18

Amuma Mai kaya megide Ehab

¹ Ugbu a, Jehoshafat nwere akunuba na ugwu buru ibu, biakwa ghoọ ọgọ Ehab. ² Mgbe afọ ole na ole gasiri, Jehoshafat gara Sameria ileta Ehab. Ehab gbuuru ya na ndi ya na ha yi otutu aturu na ehi, o kporo oriri kwagide ya ka o buso Ramot Gilead agha. ³ Ehab eze Izrel juru Jehoshafat eze Juda, si, "I ga-eso m buso Ramot Gilead agha?"

Jehoshafat zaghachiri, "Otu m di ka gi onwe gi di, ndi nke m bukwa ndi gi. Anyi ga-eso gi gaa agha." ⁴ Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, "Buru uzọ choputa ntuziaka ONYENWE ANYI."

---

* **17:16** 17:16 Họtara

⁵ Ya mere, eze Izrel kpọkọtara ndị amụma dị nari ndị ikom anọ n'ọnụọgụgụ jụọ ha, si, "Anyị a ga-ebuso Ramot Gilead agha, ka ọ bụ m hapu?"

Ha zara, "Gaa, n'ihị na Chineke ga-enyefe ha n'aka eze."

⁶ Ma Jehoshafat juru, "Ọ bụ na e nwekwaghị onye amụma ONYENWE ANYI nọ n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?"

⁷ Eze Izrel zagbachiri Jehoshafat, si, "A ka nwere otu onye amụma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya jụọ ONYENWE ANYI ase, ọ bụ Maikaya nwa Imla,* ma akporo m ya asi, n'ihị na o nweghi oge ọ na-ebu amụma ihe ọma n'ebe m nọ, kama ọ bụ naani nke ojuo."

Jehoshafat siri, "Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a."

⁸ Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, "Mee osiso kpota Maikaya nwa Imla n'ebe a."

⁹ Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izocha oka n'onu uzọ ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. ¹⁰ Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, ọ kwuputara si, "Nke a bụ ihe ONYENWE ANYI na-ekwu, 'Ihe ndi a ka i ga-eji sogide ndi Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n'iyi.' "

¹¹ Ndi amuma ndi ozo niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, "Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ihị na ONYENWE ANYI ga-enyefe ya n'aka eze."

---

* **18:7** 18:7 Nke a bughị onye dere akwukwo Maika, nke bu otu akwukwo n'ime akwukwo nsọ

¹² Onyeozì ahụ nke gara ìkpọ Maikaya sịrì ya, “Lee, ndị amụma ndị ọzọ na-agupughị onye ọbụla na-ebu amụma ọganihu nye eze. Mee ka okwu gị na ha dakọta. Kwuokwa ihe ga-adị eze mma.”

¹³ Ma Maikaya sịrì, “Dịka ONYENWE ANYỊ na-adị ndụ, aga m agwa ya naanị ihe Chineke m kwuru.”

¹⁴ Mgbe ọ bjarutere, eze juru ya, “Maikaya, ọ bụ anyị gaa buso Ramot Gilead agha, ka ọ bụ m hapu?”

Ọ zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n’ihi na a ga-enyefe ha n’aka gị.”

¹⁵ Eze sịrì ya, “Ugboro ole ka m ga-eme ka ị nọọ iyi na ị gaghị agwa m ihe ọzọ, karịa naanị eziokwu n’aha ONYENWE ANYỊ?”

¹⁶ Mgbe ahụ, Mikaya zara, “Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasiri n’elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu ma ONYENWE ANYI siri, ‘Ndi a enweghi onyendu, ka onye obula laghachi n’ulo ya n’udo.’”

¹⁷ Eze Izrel siri Jehoshafat, “Ọ bụ na m agwaghị gị na ọ dighi mgbe ọ na-ebu amụma ihe ọma banyere m, kama naanị ihe ojọ?”

¹⁸ Maikaya gara n’ihu si, “Ya mere, nurunu okwu ONYENWE ANYI: Ahuru m ONYENWE ANYI ka ọ nọkwasiri n’ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n’aka nri ya nakwa n’aka ekpe ya. ¹⁹ Ma ONYENWE ANYI siri, ‘Onye ga-aga rafuo Ehab, eze Izrel, ka ọ gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n’ebe ahụ?’

“Otu onye tuputara aro nke a, ebe onye ọzọ tuputara nke ọzọ. ²⁰ N’ikpeazu, otu mmuo

pụtara guzo n'ihu ONYENWE ANYỊ sị, 'Mụ onwe m ga-arafu ya.'

"ONYENWE ANYỊ juru ya sị, 'Olee otu ị ga-esi mee nke a?'

²¹ "Ọ zara, 'Aga m apu buru mmuo nrafu n'onu ndi amuma ya niile.'

"ONYENWE ANYỊ siri, 'I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.'

²² "Ma ugbu a, ONYENWE ANYỊ etinyela mmuo okwu ugha n'onu ndi amuma gi niile ndi a. ONYENWE ANYỊ ekwubiela n'ihe ojoo ga-adakwasị gi."

²³ Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso maa Maikaya aka na nti, juo ya, "Olee uzo ka mmuo ahụ sitere na ONYENWE ANYỊ gara, mgbe o hapuru m bia igwa gi okwu?"

²⁴ Maikaya zaghachiri, "I ga-achoputa nke a n'ubochi ị ga-agbaba n'ime ime ulo izo onwe gi."

²⁵ Eze Izrel nyere iwu si, "Jidenu Maikaya kpugara ya Amon, onye na-achi obodo a, na Joash, nwa eze. ²⁶ I ga-asikwa, 'Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n'ulo mkporo, nye ya naani achicha na mmiri onunu tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.'"

²⁷ Maikaya kwuputara si, "O buru na ị loghachi n'udo, o putara na o bughi ONYENWE ANYỊ si n'onu m kwuo okwu." O kwukwara si, "Unu niile, hubakwanu okwu m ndi a niile ama."

Onwu Ehab na Ramot Gilead

²⁸ Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda puru gawa Ramot Gilead. ²⁹ Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, "Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ozo banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi

yiri uwe eze gi.” Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ozo baa n’ogbo agha.

³⁰ Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha, ndi na-agba ugbo agha iwu si, “Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naani eze Izrel.” ³¹ Mgbe ndi ochiagha na-achi ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n’obi ha, “Onye a bu eze Izrel.” N’ihi ya, ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, nke mere na ONYENWE ANYI nyeere ya aka. Chineke wezugara ha site n’ebe o no, ³² n’ihi na mgbe ndi ochiagha, na-achi ndi na-agba ugbo agha huru na o bughu eze Izrel, ha kwusiri ichuso ya.

³³ Ma otu onye doro uta ya gbapu ya na-ebughi onye obula n’obi, gbata ya eze Izrel n’etiti njiko ihe ikpuchi obi na uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ugbo agha, si, “Tugharia, si n’ebe a bupu m n’ihi na emerula m ahụ.” ³⁴ Agha ahụ siri ike n’ubochi ahụ niile. Eze Izrel guzobere onwe ya ka o kwuru oto n’ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu ruo uhuruchi. O nwuru mgbe anyanwu dara.

19

¹ Mgbe Jehoshafat, eze Juda, laghachiri n’ulo ya na Jerusalem n’udo.* ² Jehu nwa Hanani, onye ohu ohu, puru gaa izute ya; o siri eze Jehoshafat, “O kwesiri ka i nyere onye ojoo aka? O bukwa ndi na-akpo ONYENWE ANYI asi ka i na-ahụ n’anya? N’ihi nke a iwe oku ONYENWE ANYI

* **19:1** 19:1 Na-emerughi ahụ obula

adakwasịla gi. ³ Ma otu o di, achotara ezi ihe n'ime gi, i sitela n'ala a wezuga ogidi Ashera niile, dozieekwa obi gi icho Chineke.”

Jehoshafat ahoputa ndi Ikpe

⁴ Jehoshafat biri na Jerusalem. O puru gagharia n'etiti ndi ya site na Biasheba ruo n'obodo ugwu ugwu Ifrem, laghachikwutekwa ONYENWE ANYI, bu Chineke nke nna nna ha. ⁵ O hoputara ndi ikpe n'ala ahụ, n'otu n'otu n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nke Juda. ⁶ O gwara ha si, “Lezienụ anya ihe unu na-eme n'ihu na o bughị mmadụ ka unu na-ekpere ikpe kama o bu ONYENWE ANYI, onye na-anonyere unu mgbe unu na-ekpebi ikpe. ⁷ Ugbu a, kwenụ ka egwu ONYENWE ANYI diri n'ime unu. Kpeenụ ikpe ziri ezi, n'ihu na n'ebe ONYENWE ANYI Chineke anyi nọ, ikpe ikpe na-ezighi ezi, maobu ile mmadu anya n'ihu maobu iri ngari adighi ya.”

⁸ Ozokwa, n'ime Jerusalem, Jehoshafat hoputara ufodu ndi Livayi, na ndi nchujaja, na ndiisi ezinaulo Izrel ka ha buru ndi na-ahazi iwu nke ONYENWE ANYI na-edozikwa esemokwu. Ha bikwa na Jerusalem. ⁹ O nyere ha iwu ndi a, “Jirinụ ikwesi ntukwasị obi, na itu egwu ONYENWE ANYI ruo oru unu. ¹⁰ Mgbe obula umunna unu ndi bi n'obodo unu di iche iche buteere unu ikpe igbu mmadu maobu ikpe mmebi iwu obula, maobu ihe megidere ihe e nyere n'iwu, maobu nke megidere ukpuru, ma o bukwanu megide iwu na usoro ime ihe, unu ga-adọ ha aka na nti ka ha ghara imehie megide ONYENWE ANYI. O buru na unu emeghi otu a,

iwe ONYENWE ANYỊ ga-adakwasị unu na ụmụnna unu. Ma ọ bụrụ na unu arụọ ọrụ unu nke ọma, unu agaghị emehie.†

¹¹ “Amaraya, onyeisi nchụaja, ga-abụ onyeisi unu n’ihe ọbụla metụtara ONYENWE ANYỊ. Zebadaya nwa nwoke Ishmel, onyeisi nke ebo Juda ga-abụ onyeisi unu n’ihe o bụla metụtara eze. Ndi Livayi ga-abụ ndịisi ozi n’ihu unu. Bụrụkwanyụ ndi di ike, unu atụkwala ụjọ, ka ONYENWE ANYỊ nonyere ndi na-eme nke ọma.”

20

Jehoshafat emerie ndi Moab na ndi Amon

¹ Mgbe oge nta gasiri, eze ndi Moab na nke ndi Amon, na ndi ọzokwa, biara ibuso Jehoshafat na ndi Juda agha.

² Ufodu ndi mmadu biara gwa Jehoshafat si, “Lee, igwe usuu ndi agha na-abia imegide gi site n’Edom, nakwa n’ofe osimiri Nnu (osimiri nwuru anwu). Ha erutela Hazezon Tama, ebe a na-akpokwa En-Gedi.” ³ Jehoshafat turu egwu nke ukwu, kpebiekwa icho inyeaka ONYENWE ANYI. N’ihi nke a, o kposara obubu onu nye ndi Juda niile. ⁴ Ndi Juda zukotara icho inyeaka ONYENWE ANYI; n’ezie, ha sitere n’obodo niile nke Juda bia icho ihu ONYENWE ANYI.

⁵ Mgbe ahụ, Jehoshafat guzoro n’etiti nzuko ndi Juda na Jerusalem n’ulonso ONYENWE ANYI n’ihu ogige oheru ahụ, ⁶ si;

“O ONYENWE ANYI, Chineke nna nna anyi ha, ọ bughị gi bu Chineke onye bi n’elugwe? Ọ

† 19:10 19:10 Ikpe agaghị ama unu

bukwa gi na-achi alaeze niile nke mba di iche iche. Ike na ume di n'aka gi, o dikwaghi onye puru iguzogide gi. ⁷ O Chineke anyi, o bughu gi onwe gi chupuru ndi bi n'ala, site n'ihu ndi gi Izrel, were ya nye umu umu Ebrahim, bu enyi gi nwoke? ⁸ Ha ebiela n'ime ya wukwaa ebe nsọ n'ime nye n'Aha gi na-asi, ⁹ 'O buru na ihe ojo adakwasị anyi, maobu mma agha, ma nke ikpe omuma, maobu ajo oria na-eefe efe, maobu oke unwu, anyi ga-eguzo n'ihu gi n'ulonso a nke a kpokwasiri Aha gi, kpokuo gi n'ime nsogbu anyi, gi onwe gi ga-aza anyi, zoputakwa anyi.'

¹⁰ "Ugbu a lee, ndi ikom si Amon, na Moab, na n'ugwu Sia, ndi i na-ekweghi ka ndi Izrel banye n'oke ala ha mgbe ha si n'Ijpt puta, kama ha sitere n'akuku ozo gabiga si otu a chebe ndi a ndu. ¹¹ Lee ihe ha ji akwu anyi ugwo bu icho ka ha chupu anyi n'ala a i nyere anyi ka o buru ihe nketa anyi. ¹² O Chineke anyi, o bu na i gaghi ekpe ha ikpe? N'ihi na ike adighi n'ime anyi iguzogide igwe mmadu ndi a bara uba na-abia iluso anyi ogo. Anyi amakwaghi ihe anyi ga-eme, kama o bu na gi ka anya anyi na-adikwasị."

¹³ Ndi ikom Juda niile, ha na ndi nwunye ha, na umu ha, na umuntakiri ha guzoro n'ihu ONYENWE ANYI.

¹⁴ Mgbe ahụ, mmuo Nso ONYENWE ANYI dakwasiri Jahaziel nwa Zekaraya, nwa Benaya, nwa Jeiel, nwa Matanaya, bu onye Livayi, onye si n'ikwu Asaf, dika o guzo n'etiti mkpokota ahụ.

15 O siri, "Geenu m nti, unu ndi Juda niile na ndi bi na Jerusalem, na gi eze Jehoshafat. Nke a bu ihe ONYENWE ANYI na-asị unu. 'Unu atula ujo, maobu daa mba, n'ihu usuu ndi agha a niile di unu n'ihu. O bughị unu ka agha a diiri, kama o bu Chineke nwe ya. 16 Echi puonu izute ha. Ha ga arigota site n'uzo warawara nri go Ziz, unu ga-ahu ha na nsotu ndagwurugwu di tupu e ruo n'ozara Jeruel. 17 O bughị unu ka o diri ilu agha a, kama werenu onodu unu, guzosienu ike ka unu jiri anya unu hu nzoputa ONYENWE ANYI bu Chineke unu ga-enye unu, unu ndi Juda na Jerusalem. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Pukwuru ha n'ihu agha mgbe chi echi boru, ONYENWE ANYI ga-anonyekwara unu.' "

18 Mgbe ahu, Jehoshafat, na ndi Juda na ndi Jerusalem niile dara n'ala kelee ONYENWE ANYI, kpoos isiala nye ya. 19 Mgbe ahu kwa, ndi Livayi si n'agburu Kohat na Kora jiri ike ha niile too ONYENWE ANYI Chineke Izrel n'abu.

20 N'isi ututu, ha puru gawa n'ozara Tekoa. Ma mgbe ha na-apu, Jehoshafat guzoro oto si, "Geenu m nti, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem. Nweenu okwukwe n'ime ONYENWE ANYI bu Chineke unu, nwekwanu ntukwasị obi na ige ndi amuma ya nti, ka ihe gaara unu nke oma." 21 Mgbe ya na ndi ya gbasiri izu, Jehoshafat hoputara ndi ikom ndi ga-eji abu too ONYENWE ANYI n'ihu ebube ya na idi nsọ ya. Mgbe ha na-aga n'ihu ndi agha, ha na-abu abu na-asị: "Nyenu ONYENWE ANYI ekele, n'ihu na ihunanya ya na-adigide ruo ebighi ebi."

²² Mgbe ndị Juda malitere ibu abụ na ito otuto, ONYENWE ANYỊ cheere ndị agha Amọn na nke ndị Moab, na ndị nke si n'ugwu Sia n'uzo, merie ha. ²³ Ma ndị agha Amọn na Moab buru uzo luso ndị agha si n'ugwu Sia ogo. Mgbe ha lakwara onwe ha n'iyi, ogo dakwara n'etiti ndị Moab na Amọn.

²⁴ Mgbe ndị agha Juda rutere ebe ha ga-esi lepu anya hu ihe na-eme n'ozara ahụ, ha lepu anya ihu usuu ndị agha ahụ, ma ihe ha huru bu ozu ndị agha togbocha n'ala. O dikwaghi otu n'ime ndị agha ahụ gbapuru na ndu. ²⁵ Ya mere Jehoshafat na ndị agha ya banyere n'ogbo agha ahụ kwakoro ihe nkwata n'agha. Ha butere otutu ngwa agha, na uwe na ihe ndị ozo di oke onuahia ma ha enweghi ike ibutecha ihe niile. Ihe nkwata n'agha hiri nne ruo na o were ha ubochi ato ibutecha ha. ²⁶ N'ubochi nke ano ha zukotara na Ndagwurugwu Beraka* ebe ha no too ONYENWE ANYI otuto. O bu nke a mere e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Beraka ruo taa.

²⁷ Emesia, Jehoshafat duuru ndị Juda na Jerusalem niile laghachi na Jerusalem n'onu, n'ihia na ONYENWE ANYI emelara ha ihe ha kwesiri iji nura onu n'ebe ndi iro ha no. ²⁸ Ha ji une, na ubo akwara, na opi ike bata Jerusalem, gaa n'ulosọ ONYENWE ANYI.

²⁹ Egwu Chineke dakwasiri alaeze niile bi gburugburu, mgbe ha nuru otu ONYENWE ANYI si luo ogo megide ndi iro Izrel niile. ³⁰ Ya mere, udo diri n'alaeze Jehoshafat, n'ihia na Chineke nyere ya udo.

---

* **20:26** 20:26 Beraka putara Otuto

Ogwugwu ọchịchị Jehoshafat

³¹ Jehoshafat ghoro eze juda. O gbara iri afọ atọ na ise mgbe o malitere ibu eze Juda. O chiri iri afọ abuo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. ³² O jere ije n'uzo niile nke Asa bu nna ya, o sitekwaghi n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI. ³³ Naani na o wezugaghi ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu ka no na-ejighi obi ha niile tukwasị na Chineke nke nna nna ha.

³⁴ Ihe banyere ihe ndi ozo niile mere n'ochichi Jehoshafat, site na mbido ruo na ngwucha, ka e dere n'akwukwo ihe mere nke Jehu nwa Hanani, nke e debanyere n'ime akwukwo akuko ndi eze Izrel.

³⁵ Mgbe ihe ndi a gasiri, Jehoshafat, bu eze Juda jikoro onwe ha na Ahazaya, eze Izrel, onye ahụ omume ya joro njo. ³⁶ Ha kwekoritara ka ha na ya wuo otutu ugbo mmiri e ji azu ahia. Emesia, ha wuru ugbo ndi a n'Eziom Geba. ³⁷ Elieza nwa Dodavahu, onye Maresha buru amuma megide Jehoshafat, na-asi, "N'ihi na i kwenyere ka gi na Ahazaya na-azuko ahia, ONYENWE ANYI ga-emebi ihe ndi a i ruru." Ugbo mmiri ahụ niile kpuru, ha enwekwaghi ike ijeru Tashish zuo ahia.

21

¹ Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Jehoram nwa ya ghoro eze n'onodu ya. ² Umunne Jehoram, ndi bukwa umu Jehoshafat bu ndi a: Azaraya, Jehiel, Zekaraya, Azarayu,

Maikel na Shefataya. Ndi a niile bu umu Jehoshafat, bu eze Izrel. ³ Nna ha nyere onye obula n'ime ha otutu onyinye nke olaocha, na olaedo, na ihe ndi di oke onuahia, tinyere obodo e wusiri ike n'ime Juda. Ma o mere Jehoram eze, n'ih na o bu okpara ya.

Jehoram eze Juda

⁴ Mgbe Jehoram mere onwe ya ka o guzosie ike n'ebe alaeze nna ya di, o weere mma agha gbuo umunne ya ndi ikom niile, tinyere ufodu n'ime ndisi Izrel. ⁵ Jehoram gbara iri afọ atọ na abọ mgbe o malitere ibu eze. O chiru afọ asatọ na Jerusalem. ⁶ O soro ụzọ ndi eze Izrel, dika ulọ Ehab mere, n'ih na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI. ⁷ Ma n'agbanyeghi nke a, ONYENWE ANYI achoghi ibibi ulọ Devid, n'ih ogbugba ndu ahụ ONYENWE ANYI na Devid nwere. N'ih na o kwere ya nkwa ime ka oriona diiri ya na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi.

⁸ N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. ⁹ Ya mere, Jehoram duuru ndisi agha ya na ugbo agha ya niile gaa n'ebe ahụ. O biliri n'abalı tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu. ¹⁰ Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa.

Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ, n'ih na Jehoram gbakutara ONYENWE ANYI Chineke nna nna ya ha azu. ¹¹ O wukwara otutu ebe di elu n'otutu ugwu nke Juda, mee ka ndi bi na Jerusalem were onwe ha nye ife arusi. O si otu a duhiekwa Juda.

12 Jehoram natara akwukwo ozi site n'aka Ilaija onye amuma, nke sirị:

“Otu a ka ONYENWE ANYI Chineke nke nna gi Devid, kwuru, ‘N’ihi na i soghi ụzọ niile nke nna gi, bụ Jehoshafat, maobu nke Asa bụ eze Juda,¹³ kama i sooro ụzọ niile nke ndi eze Izrel, meekwa ka ndi Juda na ndi Jerusalem fee chi ozo, dika ulo Ehab mere. I gbuola umunne nke gi, ndi bu ndi si n’ezinaulo nke gi onwe gi, ndi ikom bu ndi di mma karia gi.¹⁴ Ya mere, ugbu a, ONYENWE ANYI ga-eji ihe otiti nke oria tie ndi gi, umu gi ndi ikom, na ndi nwunye gi, na ihe niile i nwere.¹⁵ Gi onwe gi kwa ga-ada n’oke oria, oria afọ nke na-agaghi ekwe ngwota. Ori a ga-eme ka eriri afọ gi na-enuputa kwa ubochi.’”

16 ONYENWE ANYI mekwara ka ndi Filistia, na ndi Arab, ndi bi nso ndi Kush, bia luso Jehoram agha.¹⁷ Ha ji ike bata Juda, buru ihe niile di mma ha huru n’uloeze, tinyere umu nwoke ya niile na ndi nwunye ya niile. O bu naani Ahazaya, nwa ya nwoke nke nta ka ha hapuru.

18 O bu mgbe nke a gasiri ka ONYENWE ANYI mere ka oria afọ nke a na-apughi igwota agwota biakwasị Jehoram.¹⁹ Mgbe afọ abuo gasiri, eriri afọ ya nuputara n’ihi oria ahụ. O nwukwara n’oke ihe mgbu. Mgbe e liri ya, e meghe omenaala ikwanye oku olili dika a na-eme n’oge a na-eli ndi eze.

20 O gbara iri afọ ato na abuo mgbe o malitere ibu eze Jerusalem. O chirị afọ asato nwuo. Onwu ya abughi ihe mwute nye onye obula. E liri ya

n'obodo Devid ma ọ bughị n'ime ili a na-eli ndị eze.

22

Ahazaya eze Juda

¹ Ndi Jerusalem mere Ahazaya, nwa Jehoram nke nta, eze n'ọnọdu ya, n'ihị na ndị na-apunara mmadu ihe n'ike, bu ndi ha na ndi Arab so bata n'ulo ikwu ha, egbuolarị umunne ya ndi okenye. Ya mere Ahazaya, nwa Jehoram bu eze Juda malitere ichi.

² Ahazaya gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya nwa nwa Omri eze Izrel.

³ Ya onwe ya sokwara uzọ niile nke ndi ezinaulo Ehab, n'ihị na nne ya gbara ya ume ime ajo omume. ⁴ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika ezinaulo Ehab mere n'ihị na ha ghorọ ndi ndumodu ya mgbe nna ya nwusiri, nke a wetara odida ya. ⁵ O gbasokwara ndumodu ha, mgbe o sooro Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, iga buso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ, ⁶ ya mere, o loghachitere na Jezril ka a gwoọ ya mmeru ahụ ha meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru.

Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram, eze Juda gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihị na e meruru ya ahụ.

⁷ O bu site na nleta Ahazaya gara leta Joram, ka Chineke si weta odida Ahazaya. Mgbe Ahazaya bjarutere, ya na Joram puru iga zute Jehu nwa Nimshi, onye ahụ ONYENWE ANYI tere mmanu

ka ọ laa ezinaụlọ Ehab n'iyi. ⁸ Mgbe Jehu nọ na-emezu ihe e kpebiri n'ikpe banyere ezinaụlọ Ehab, o zutere ndị ozi Juda na ụmụ ndị ikom ụmụnne Ahazaya, ndị na-ejere Ahazaya ozi, gbuo ha niile. ⁹ Ọ pụrụ ichọ Ahazaya. Ndi ozi ya jidere ya ebe o zoro onwe ya na Sameria. Ha kpụtaara ya Jehu onye gburu ya. Ha liri ya, n'ihia na ha kwuru si, "Nwa Jehoshafat ka ọ bu, onye jiri obi ya niile gbasoo ONYENWE ANYI." Ya mere, o nwekwaghị onye di ike n'ụlọ Ahazaya ijide alaeze ahụ.

Atalaya na Joash

¹⁰ Mgbe Atalaya, nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwuola, ọ gara n'ihu bido igbu ndi niile a muru n'ulo eze, bu ndi ezinaulo eze Juda. ¹¹ Ma Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, kuuru Joash nwa Ahazaya zopu ya site n'etiti umu eze, bu ndi a chorọ igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekota ya anya n'ime ulo ndina. N'ihia na Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, bu nwanne Ahazaya, ma burukwa nwunye Jehoiada onye nchujaja, ya mere o jiri zonari Atalaya nwantakiri ahụ, ka ọ ghara igbu ya. ¹² Ya na ha nogidere na nzuzo n'ime ulonso Chineke, afo isii, oge ahụ niile Atalaya na-achị n'ala ahụ.

23

¹ N'afọ nke asaa, Jehoiada gosiri idi ike nke obi ya. Ya na ndi ochiagha na-achị nari ndi agha gbara ndu. Ndi a bu: Azaraya nwa Jeroham, Ishmel nwa Jehohanan, Azaraya nwa

Obed, Maaseia nwa Adaya na Elishafat nwa Zikri. ² Ha puru gaa akuku niile nke ala Juda kpokota ndi Livayi na ndiisi ezinaulo Izrel site n'obodo niile. Mgbe ha biarutere Jerusalem, ³ ogbakọ ahụ niile na eze gbara ndu n'ulonso ukwu Chineke.

Mgbe ahụ, Jehoiada siri ha, “Nwa eze ga-achi dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa banyere agburu Devid. ⁴ Ugbu a, nke a bu ihe unu g-eme: Otu uzọ n'ime uzọ atọ nke ndi nchujaja na ndi Livayi, bu ndi ga-abia oru n'ubochi izuike ga-abu ndi ga-eche onu uzọ niile nche. ⁵ Otu uzọ n'ime uzọ atọ nke ozọ ga-anọ n'uloeze, ebe otu uzọ ga-anọ n'onu uzọ Ntoala. Ndi ozọ niile ga-anọ gburugburu mputa ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ O dighi onye obula ga-abata n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI karia naani ndi nchujaja na ndi Livayi ndi no oru, ha ga-abata n'ihia bu ndi edoro nso, ma ndi ozọ niile ga-edebe iwu ONYENWE ANYI, ghara ibata. ⁷ Ndi Livayi ga-edo onwe ha gburugburu eze, onye obula ga e jide ihe agha n'aka ya. Onye obula batara n'ime ulonso ahụ ka a ga-egbu. Noronu eze nso, ebe obula o gara, mgbe o na-apu n'ezi na mgbe o na-aba n'ime.”

⁸ Ndi Livayi na ndi ikom Juda niile mere dika Jehoiada, onye nchujaja nyere n'iwu. Onye obula kporo ndi ikom ya, ma ndi na-abata iru oru n'ubochi izuike ma ndi na-emechi oru. N'ihia na Jehoiada onye nchujaja ezipughu otu obula n'ime ndi oru ahụ niile. ⁹ O nyere ndi ochiagha ahụ na-elekota nari ndi agha, ube na ota ukwu na ota nta niile, ndi buru nke eze Devid, bu ndi

dị n'ụlọnsọ Chineke. ¹⁰ O guzobere ndị ikom niile ahụ, onye ọbụla ji ngwa agha ya n'aka ya, nọdụ eze gburugburu na nso ebe ịchụ aja na ụlọnsọ ukwu ahụ. Site n'akụkụ ndịda ruo n'akụkụ ugwu nke ụlọnsọ ukwu ahụ.

¹¹ Jehoiada na ụmụ ya ndị ikom kpọputara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, ha nyere ya otu akwụkwọ nke ihe ọgbugba ndụ ahụ, chie ya eze. Ha tekwara ya mmanụ ịbụ eze, tie mkpu sị, "Ka eze diri ndụ ruo mgbe ebighị ebi!"

¹² Mgbe Atalaya nuru mkpọtụ ndị mmadụ, ndị na-agba ọsọ na-eto eze, ọ gakwuru ha n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI. ¹³ O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akụkụ ogidi ya dị na mbata. Ndiisi na ndị na-afu opi nọ n'akụkụ eze, ndị niile nke ala ahụ nọkwa na-anuri onu na-afu opi. Ndi ọbụ abụ jikwa iti egwu na-edu n'abụ otuto. Mgbe ahụ, Atalaya dowara uwe ya, sị, "Nke a bụ nnupu isi megide eze! Nke a bụ nnupu isi megide ọchichi!"

¹⁴ Jehoiada, bụ onye nchụaja zipuru ndị ọchiagha na-achi nari ndị agha, bụ ndị na-elekota usuu ndị agha, sị ha, "Sitenụ n'etiti ahiri ahụ kpuputa ya n'etiti ahiri unu, onye ọbụla nke gbasoro ya, werenụ mma agha gbuo onye ahụ." N'ihi na onye nchụaja siri, "Ka egbula ya na ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI." ¹⁵ Ya mere, ha jidere ya mgbe o rutere na mbata nke onu ụzọ inyinya n'ogige ụlọeze, ebe ahụ ka ha gburu ya.

¹⁶ Jehoiada mere ka ọgbugba ndụ dị, na ya, na ndị mmadụ, na eze, ga-abụ ndị nke ONYENWE ANYI. ¹⁷ Ndi niile ahụ gara n'ulo nchụaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchụaja na arusi niile

dị n'ebe ahụ, gbukwaa Matan onye nchụaja Baal n'ihu ebe ichụ aja ahụ.

¹⁸ Mgbe ahụ, Jehoiada nyefere nlekota nke ulonso ukwuu ONYENWE ANYI n'aka ndi nchụaja bu ndi Livayi, bu ndi Devid nyere oru ichu aja nsure oku nke ONYENWE ANYI n'ime ulonso, dika e dere ya n'iwu Mosis, n'iji onu na ibu abu dika Devid nyere n'iwu. ¹⁹ O debekwara ndi nche n'onu uzọ ama ulonso ukwu ONYENWE ANYI, igbochi ka onye obula nke na-adighi ocha n'uzo obula ghara ibanye.

²⁰ O kporo ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, na ndi a na-asopuru, na ndi na-achi achi, na ndi ala ahụ niile, duputa eze site n'ulonso ONYENWE ANYI. Ha bara n'uloeze site n'onu uzọ ama nke di Elu, mee ka eze nokwasi n'elu ocheeze. ²¹ Ndi ala ahụ niile nuriri onu nke ukwuu, obodo ahụ dakwara juu, n'ihia na e ji mma agha gbuo Atalaya n'uloeze.

24

Joash edozie ulonso ukwu Onyenwe anyi

¹ Joash gbara afọ asaa mgbe e mere ya eze, o chiriri iri afọ anọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Zibia onye Biasheba. ² Joash mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI n'afọ niile nke Jehoiada bu onye nchụaja, di ndu. ³ Jehoiada lutaara ya ndi inyom abuo, ndi mutaara ya umu ndi ikom na umu ndi inyom.

⁴ Mgbe ihe ndi a gasiri, Joash kpebiri ime ka ulonso ukwu ONYENWE ANYI di ohuru. ⁵ O kpokotara ndi nchụaja na ndi Livayi niile si ha,

“Gaanu n’obodo Juda niile nakota ego utu afo n’aka ndi Izrel niile, maka iwuzi ulonso Chineke unu. Meenu ya ugbu a.” Ma ndi Livayi emeghi ya ngwangwa.

⁶ Ya mere, eze kporo Jehoiada bu onyeisi nchujaja si ya, “Gini mere i mebeghi ka ndi Livayi gaa nakotaa, site n’aka ndi bi n’obodo Juda niile, na n’obodo Jerusalem, ego utu nke Mosis ohu ONYENWE ANYI na ogbakọ umu Izrel nyere n’iwu maka ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu?”

⁷ N’oge a umu ndi ikom Atalaya, nwanyi ojojo ahụ tipuru ulonso Chineke, bukorọ ihe nsọ niile e ji efe ONYENWE ANYI di n’ime ya maka Baal.

⁸ Ya mere, eze nyere iwu ka e wuo igbe onyinye, nke a ga-adoba n’onu uzọ e si abanye ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ⁹ A kposara ya na Juda na Jerusalem niile si ka ha wetara ONYENWE ANYI utu nke Mosis ohu Chineke kwagidere umu Izrel n’ozara na ha ga na-atu. ¹⁰ Ndisi na ndi mmadu niile jiri obi utu tuta utu ha. Ha jiri onyinye ha bia tunye ha n’igbe onyinye ahụ, tutu ruo mgbe o juru n’onu. ¹¹ Mgbe obula ndi Livayi bubataara ndi ozi eze igbe ahụ, ha hu na-atujuola ya ego, ode akwukwo eze ya na onyeozi nke onyeisi nchujaja ga-awuputa ihe di n’igbe, ma bughachi okpokoro igbe ahụ n’onodu ya. Otu a ka ha mere otutu oge ruo mgbe ha nwetara otutu ego di ukwu. ¹² Eze na Jehoiada weere ego ahụ niile nyefee ha n’aka ndi oru ulo ONYENWE ANYI di n’aka, ha chotara ndi oka na-edo nkume, na ndi okpo ntu.* Ha tinyere oru

---

* **24:12** 24:12 Ya bu, kapinta

ime ka ụlọnsọ ahụ dị ọhụrụ n'aka ndị a. Ha gokwara ndị ụzụ bịara kpuo ihe niile gbasara bronze na igwe e ji ruo ọrụ ahụ.

¹³ Ndi e nyefere ọrụ ahụ n'aka ji obi ha niile ruo ọrụ nke mere na ọrụ ahụ gara n'ihu nke oma. Ha ruziri ụlọnsọ ukwu Chineke dika atumatu ya mbu si di, meekwa ya ka o sie ike kara. ¹⁴ Mgbe ha rusiri ọrụ niile, ha wegachitere ego foduru, nye ya eze na Jehoiada, ha were ya ruta ngwa ije ozi maka ụlọnsọ ONYENWE ANYI, ngwa ije ozi na ihe isure aja nsure oku, na ngaji, ya na efere di iche iche, na ihe olocha na oloaedo. A na-achụ aja nsure oku n'ụlọnsọ nye ONYENWE ANYI ubochi niile Jehoiada di ndu.

¹⁵ Ma Jehoiada mere nnoo agadi, juputakwa n'otutu afo, o nwuru mgbe o gbara nari afo na iri afo ato. ¹⁶ E liri ya n'ebe a na-eli ndi eze n'obodo Devid n'ihu ihe oma niile o meere Izrel na Chineke na ụlọnsọ ya.

Ajoo omume Joash

¹⁷ Mgbe Jehoiada nwusiri, ndiisi Juda bịara ikwanyere eze Joash ugu. O gekwara ha nti. ¹⁸ Ha hapuru ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha, fee ogidi Ashera na arusi ndi ozo. N'ihu ikpe omuma ha wetaara onwe ha, iwe Chineke dakwasiri Juda na Jerusalem. ¹⁹ ONYENWE ANYI zitere otutu ndi amuma, ndi bịara buo amuma maka ikpoghachi ha azu, ma ha mesiri obi ha ike, ju ige nti.

²⁰ Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke bialwasiri Zekaraya nwa Jehoiada onye nchujaja. O guzoro n'ihu oha na eze gwa ha okwu si; "Otu a ka

Chineke siri, 'Gini mere unu ji enupu isi n'iwu ONYENWE ANYI? Ihe agaghi agara unu nke oma. Unu agbakutala ONYENWE ANYI azu, ugbu a, ya onwe ya agbakutakwala unu azu.'"

²¹ Ma ndiisi Juda niile gbara izu megide ya, sitekwa n'iwu eze nyere ha ji nkume tugbuo ya n'ogige ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ²² Eze Joash echetaghi ebere nke nna Zekaraya bu Jehoiada meere ya kama o gburu nwa ya. Ma mgbe o na-anwu, o siri, "Ka ONYENWE ANYI hukwa mmeso ojoo a ma kwokwa unu ugwo ajo omume unu niile."

²³ O ruo ka o gbara otu afo, ndi agha Aram biara imegide Joash, ha wakporo Juda na Jerusalem gbuo ndi ndu niile site n'etiti ndi mmadu. Ha zigaara eze ha no na Damaskos ihe niile ha kwatara n'ike. ²⁴ N'agbanyeghi na ndi Aram kpojo naani ndi ikom ole na ole bia, ONYENWE ANYI raara igwe ndi agha di ukwuu ranye ha n'aka. N'ihi na Juda gbakutara ONYENWE ANYI azu, bu Chineke nke nna nna ha, e mezuru ihe niile e kpere n'ikpe n'ahu Joash. ²⁵ Mgbe ndi agha Aram lara, hapu Joash n'onodu mmeru ahu di ukwuu, ndiisi ozi ya gbara izu gbuo ya, n'ihi ogbugbu o gburu nwa Jehoiada, onye nchaja. Ha gburu ya mgbe o dina n'ihe ndina ya. Emesia, ha liri ya n'obodo Devid, ma o bughu n'ebe a na-eli ndi eze.

²⁶ Ndi gbara izu gbuo ya bu Zabad, onye nne ya bu Shimeat onye Amon, na Jehozabad, onye nne ya bu Shimrit onye Moab. ²⁷ Ihe niile gbasara Joash na umu ya, na amuma niile e buru banyere ya, na otu e si wuzie ulonso ukwu Chineke, ka e

dere n'akwukwo akuko ndi eze Izrel niile. Mgbe Joash nwuru, Amazaya nwa ya ghoror eze Juda.

25

Amazaya eze Juda

¹ Amazaya gbara iri afo abuo na ise mgbe e mere ya eze, o chiri dika eze iri afo abuo na itoolu na Jerusalem. Nne ya bu Jehoadin onye Jerusalem. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, ma o jighi obi ya niile mee nke a. ³ Mgbe alaeze guzosiri ike n'okpuru ochichi ya, o gburu ndi ozi ahụ gburu eze, bu nna ya. ⁴ Ma o meghi ka umu ha nwuo, kama o gbasoro usoro ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis, ebe ONYENWE ANYI nyere iwu si: "Ndi muru umu agaghi anwu n'ih ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ih ihe ndi muru ha metara, onye obula ganwu n'ih mmehie nke aka ya."

⁵ Amazaya kpokotara ndi Juda, guzo ha dika ezinaulo ha si di, kenye ha n'okpuru ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, na ndi na-achi otutu nari ndi agha, bu ndi Juda na ndi Benjamin niile. Mgbe o guru ndi di afo iri abuo maobu kari onu, o choputara na ha di nari puku ndi ikom ato ndi tozuru iji ube na ota buo agha. ⁶ O ji nari talenti olaocha gota nari puku ndi agha site n'ala Izrel.

⁷ Ma otu onye nke Chineke biakwutere ya, si ya; "Eze, ka ndi agha a si Izrel ghara isonyere gi, n'ih na ONYENWE ANYI anonyereghi ndi Izrel, o nonyereghi onye obula sitere n'Ifrem. ⁸ A sikwari na i jiri obi dimkpa ga agha a, Chineke

ga-eme ka ndị iro gị merie gị, n'ihì na Chineke bụ onye nwere ike inyere mmadụ aka maọbụ ime ka ọ sọọ ngọngọ.”

⁹ Amazaya sịrị onye nke Chineke ahụ, “Gịnị kwanụ ka anyị ga-eme banyere nari ego talenti m kwurụ maka ndị agha Izrel?”

Onye nke Chineke ahụ zara, “ONYENWE ANYỊ pụrụ inye gị kari nke ahụ.”

¹⁰ Amazaya zighachiri ndị agha Izrel ahụ azụ ka ha laa, bụ ndị a si n'Ifrem bjakwute ya. Ha were iwe nke ukwu megide Juda, jirikwa oke iwe laghachi n'ulo ha.

¹¹ Amazaya duuru ndị agha ya gaa na Ndagwu-rugwu Nnu, ebe o gburu ndị ikom Sia dị puku iri.

¹² Ndị agha Juda nwudoro puku ndị ikom iri ozo na ndụ, duru ha gaa n'elu nkume dị elu, si n'ebe ahụ tuda ha niile, nke mere na ha niile kupiasiri.

¹³ Ma ndị agha ahụ Amazaya zilagara, ka ha ghara iso ya gaa agha, wakporo otutu obodo ndị Juda site na Sameria ruo Bet-Horon. Ha gburu puku mmadụ ato n'ime ha, bukorokwa otutu ihe nkwatera n'agha, buru ha laa.

¹⁴ Mgbe Amazaya sitere n'agha ebe o gburu otutu ndị Edom lota, o bulatara chi* nke ndị Sia. O guzobere ha dika chi ndị nke aka ya, kpoo isiala nye ha ma surekwa aja nsure oku na-esi isi utu nye ha. ¹⁵ Iwe ONYENWE ANYI di ukwu megide Amazaya. O zigaara ya onye amuma, onye siri, “N'ihì gini ka iji aju ase site n'aka chi nke ndi ahụ, bu ndi na-enweghi ike izoputa ndi ha site n'aka gi?”

---

* **25:14** 25:14 Ya bụ, arusi

¹⁶ Mgbe ọ ka kpụ okwu n'ọnu ya, eze siri ya; "Mechie ọnu! I choro inwu? Ole mgbe ka anyi mere gi onye na-adu eze odu?"

Ya mere, onye amuma ahụ kwusiri, ma si, "Amaara m na Chineke ekpebiela ịla gi n'iyi, n'ih i na i mere nke a ma jukwa ige nti na ndumodu m."

¹⁷ Emesia, mgbe Amazaya, eze Juda gbachara izu ya na ndi ndumodu ya, o zigara Jehoash nwa Jehoahaz, nwa Jehu, eze Izrel ozi ima aka, si, "Bia ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha."

¹⁸ Ma Jehoash eze Izrel, zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda, si; "Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi si ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyi ka o buru nwunye ya.' Mgbe ahụ, anu oha nke di na Lebanon gafetere ebe ahụ zopia uke ahụ. ¹⁹ I naasi onwe gi, na i meriela Edom, ugbo a, mpako abatala, isi a na-ebu gi. Ma ndu n'ulo gi. N'ih i gi gi ka i ga-eji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda odida?"

²⁰ Ma Amazaya egeghi nti, n'ih i na Chineke na-akwado inyefe ya n'aka Jehoash onye iro ha, n'ih i na ha choro chi ndi Edom gawa. ²¹ Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri agha. Ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, di n'ala Juda. ²² Ndi Izrel meriri ndi Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke obula n'ulo ya. ²³ Jehoash, bu eze Izrel nwudere Amazaya eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash duuru ya bia na Jerusalem, kwada mgbidi Jerusalem, site

n'Ọnụ ụzọ ama Ifrem ruo n'ọnụ ụzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru nari nzo ụkwu isii. ²⁴ Ọ chikoro ọlaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulonso ukwu Chineke, nke e tinyere n'aka Obed-Edom ilekota, tinyekwara akụ niile di n'uloeze. Ọ dooro otutu ndi mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria.

²⁵ Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afo iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. ²⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Amazaya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel? ²⁷ Site n'oge Amazaya gbakutara ONYENWE ANYI azu, ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem. Ọ gbapuru gbalaga Lakish, ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. ²⁸ Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha n'obodo Juda.

26

Uzaya eze Juda

¹ Mgbe ahụ, ndi Juda mere Uzaya* eze n'onodu Amazaya nna ya, mgbe o di naani afo iri na isii. ² Ọ bu Uzaya wughariri obodo Elat, nwetaghachi ya nye Juda mgbe eze bu Amazaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu.

³ Uzaya di afo iri na isii mgbe o malitere ichi dika eze. Ọ chiri iri afo ise na abuo na Jerusalem.

⁴ O soro nzo ukwu nna ya bu Amazaya mee ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI. ⁵ Uzaya

* **26:1** 26:1 Onye a na-akpokwa Azaraya

chọsiri Chineke ike ubochi niile nke Zekaraya na-adi ndu, bu onye mere ka o ghotu itu egwu Chineke. Mgbe niile, dika o na-achọ ONYENWE ANYI, Chineke nyere ya oganihu.

⁶ O busoro ndi Filistia agha, ma kudakwa mgbidi niile nke Gat, Jabna, na Ashdod. Emesia, o wuziri otutu obodo di n'akuku Ashdod na n'ebe ndi ozo n'obodo Filistia. ⁷ Chineke nonyeere ya n'ogu niile o lusoro ndi Filistia, na ndi Arab bi na Gua Baal na ndi Meunim. ⁸ Ndi Amon na-atutara ya utu afo niile, ude aha ya ruru o buladi ala Ijpt n'ihi na o ghoru onye di ike nke ukwu.

⁹ O wuru otutu ulo elu nche na Jerusalem na nkuku Onu Uzo Ama, n'Onu Uzo Ama Ndagwurugwu, na nkuku mgbidi, wusie ha ike. ¹⁰ O wukwara otutu ulo elu nche siri ike n'ozara, gwuokwa otutu olulu mmiri n'ihi na o nwere otutu anu ulo na ndagwurugwu, na n'ala di larii. O huru iru oru ubi n'anya, n'ihi ya, o nwere otutu ndi na-aru oru n'ubi na ubi vaini ya di n'ala ugwu ugwu, na n'ala ndi di na ndagwurugwu.

¹¹ Uzaya nwere ndi agha onugugu ha di ukwu, ndi a zuziri azuzi, na ndi no na njikere mgbe niile ipu ibu agha dika onugugu e kewaputara ha si di. O bu Jeiel, ode akwukwo na Maaseia, onyeisi ozi no n'okpuru Hananaya, otu n'ime ndiisi ozi eze, ka o di n'aka iguputa ndi agha ga-apu ibu agha. ¹² Ndi agha a nwekwara puku ndiisi agha abuo na nari isii, ya bu 2,600. ¹³ Onugugu ndi agha ahụ niile di nari puku ato na asaa, na nari ise, ya bu, 307,500. Ha bu ndi a zuziri nke oma, ndi di nnoo ike iguzo n'azu eze

ibu agha megide ndị iro ya. ¹⁴ Ụzaya nyere ndị agha niile, ọta, na ùbe, na uwe agha, na okpu igwe, na uwe agha igwe, ụta na nkume na-akwọ mụrụmụrụ, nke ndị na-atụ iche ji alụ ọgụ. ¹⁵ O meputakwara ihe ncheputa ọhụrụ na Jerusalem, nke ndị nwere amamihe cheputara, bụ nke a ga-eguzobe n'ụlọ elu nche nakwa n'elu nkuku mgbidi, ka ndị agha nwee ike jiri ha gbaa àkụ maọbụ tọọ nkume ukwu site n'elu mgbidi ahụ niile. Ude aha ya gbasara ruo ebe dị anya, n'ihị na-enyeere ya aka n'ụzọ dị ukwuu ruo mgbe ọ ghọrọ onye dị ike.

¹⁶ Ma mgbe Ụzaya ghọrọ onye dị ike, nganga wetaara ya ọdida. Ọ bụ onye na-ekwesighị ntụkwasi obi nye ONYENWE ANYỊ bụ Chineke ya, ọ banyere n'ime ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ ka ọ chụọ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ebe ichụ aja. ¹⁷ Azaraya onye nchụaja na ndị nchụaja ONYENWE ANYỊ iri asatọ ọzọ bụ dimkpa jekwuru ya n'ebe ahụ. ¹⁸ Ha guzogidere eze bụ Ụzaya, si ya, “Ụzaya, i kwesighị ibata n'ebe a jiri aka gi suree ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nye ONYENWE ANYỊ. Nke a bụ ọrụ dịrị naanị ndị nchụaja ndị bụ ụmụ Eron, ndị a họtara doo iche maka ọrụ a. Site n'ebe nsọ a puo, n'ihị na i gosila onwe gi dika onye na-ekwesighị ntụkwasi obi. Ọzọ i gaghị enwekwa nsopuru site n'aka ONYENWE ANYỊ Chineke gi.”

¹⁹ Ụzaya onye ji ihe igu ọkụ nke e ji esure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto ahụ n'aka, were iwe nke ukwu megide ndị nchụaja ahụ. Mgbe ọ nọ na-abara ndị nchụaja mba n'ihu ebe ichụ aja nke dị n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ, lee

ekpenta pụtara ya n'egedege ihu. ²⁰ Mgbe Azaraya onyeisi nchụaja, na ndị nchụaja ọzọ niile lere ya anya, ha hụrụ na ekpenta agbaala ya n'egedege ihu ya, ha mere ka ọ site n'ebe ahụ pụọ ngwangwa. Ya onwe ya kwa chọkwara isite n'ebe ahụ pụọ ngwangwa, n'ihì na ONYENWE ANYÌ tiri ya ihe otiti.

²¹ Eze Ụzaya bụ onye ekpenta ruo ụbọchị ọnwu ya. O biri n'ụlọ ewupuru iche, ebe ọ bụ onye ekpenta, na onye amapurụ site n'ụlọnsọ ONYENWE ANYÌ. Jotam nwa ya ghorọ onye nlekota ụlọeze, na-achikwa ndi ala ahụ.

²² Ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchichi Ụzaya, site na mmalite ruo ọgwugwu, onye amuma Aizaya nwa Emoz deturu ha n'akwukwo. ²³ Ụzaya soro ndi nna ya dina n'onu, e lie ya nso n'ohia ebe a na-eli ozu nke diiri ndi eze, maka na ndi mmadu siri, "O bu onye ekpenta." Jotam nwa ya, ghorọ eze n'onodu ya.

27

Jotam eze Juda

¹ Jotam gbara iri afọ abuo na ise mgbe e mere ya eze. O chiru afọ iri na isii na Jerusalem. Nne ya bu Jerusha nwa Zadok. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Ụzaya mere, ma o meghi dika nna ya, o banyeghi n'ime ulonso ONYENWE ANYI. Ma ndi mmadu gara n'ihu na-eme omume ha ruru aru. ³ Jotam wughariri Onu Uzọ Ama nke di Elu nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ruokwa otutu oru n'elu mgbidi nke uguwu Ofel. ⁴ O wuru otutu obodo

n'ala ugwu ugwu Juda, wuokwa otutu ebe e wusiri ike na ulo elu nche n'oke oha.

⁵ Jotam busoro eze ndi Amon agha, meriekwa ha. N'afọ ahụ, ndi Amon bunyere ya nari talenti olocha, na bushel oka iri puku na puku abuo, na bushel oka bali iri puku na puku abuo.

⁶ Jotam ghorọ eze di ike n'ihu na o kpachara anya debe iwu ONYENWE ANYI Chineke ya.

⁷ Ihe ndi ozo niile n'oge ochichi Jotam, tinyere ihe gbasara agha niile o luru, na ihe ndi ozo niile nke o mere, e deturu ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda. ⁸ O gbara iri afọ abuo na ise mgbe e mere ya eze. O chiri afọ iri na isii na Jerusalem. ⁹ Jotam sooro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya.

28

Ehaz eze Juda

¹ Ehaz gbara iri afọ abuo mgbe o malitere ibu eze. O chikwara afọ iri na isii n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, dika nna ya Devid mere. ² O gbasoro uzo niile nke ndi eze Izrel, kpuokwa arusi di iche iche maka ofufe arusi Baal. ³ O surere ihe nsure oku na-esi isi utu di iche iche n'ime Ndagwurugwu nke Ben Hinom, surekwaa umu ya n'oku. O gbasoro omenaala niile ruru aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ ONYENWE ANYI chupuru site n'ihu ndi Izrel. ⁴ O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utu n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula.

⁵ N’ihi ya, ONYENWE ANYI Chineke ya nyefere ya n’aka eze ndi Aram. Ndi Aram lugburu ya, kporo otutu n’etiti ndi ya dika ndi mkporo kpota ha n’Damaskos.

E nyefekwara ya n’aka eze Izrel, onye gburu otutu ndi agha ya. ⁶ N’otu ubochi, Peka nwa Remalaya gburu nari puku ndi agha Juda na iri puku abuo. Ihe ndi a mere n’ihi na ha gbakutara ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha azu. ⁷ Zikri onye Ifrem, onye bu dike n’agha, gburu Maaseia, nwa eze, na Azrikam onye na-elekota uloeze. O gbukwara Elkena onye na-esota eze. ⁸ Ndi Izrel sitere n’etiti umunne ha ndi Juda dota ndi inyom, na umu okorobia, na umu agboghobia onuogugu ha di nari puku abuo n’agha. Ha bukwara otutu ihe ndi ozo ha kwatara n’agha laghachi na Sameria.

⁹ Ma Oded, onye amuma ONYENWE ANYI, no na Sameria n’oge a. O puru jekwuru ndi agha ahụ na Sameria si ha, “ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu ha mere ka unu merie ndi Juda n’ihi na ha na-efe arusi. Ma unu ji onuma gbuo ha, nke mere na uzu turu ruo n’eluigwe. ¹⁰ Ugbu a, unu na-achokwa ime ndi ikom na ndi inyom Juda na Jerusalem ndi ohu unu? Ma unu abughi ndi ikpe mmehie mara n’ebe ONYENWE ANYI Chineke unu no? ¹¹ Ugbu a, geenu nti n’ihe m na-ekwu. Kpoghachinu umunna unu ndi a unu dotara n’agha n’ulo ha, n’ihi na ugbu a ONYENWE ANYI na-ewe oke iwe megide unu.”

¹² Ufodu ndisi ndi Ifrem, bu Azaraya nwa Jehohanan, na Berekaya nwa Meshilemot, na Jehizkaya nwa Shalum, na Amasa nwa Hadlai,

biliri guzogide ndị ahụ si agha na-alọta. ¹³ Ha siri, “Unu akpobatakwa ndị a unu dọtara n’agha n’ebe a, n’ihi na unu mee ya, anyị ga-abụ ndị ikpe maara n’ihu ONYENWE ANYỊ. Unu chọrọ itukwasị ihe na mmehie na ikpe omuma anyị? N’ihi na ikpe omuma anyị adịla ukwu, iwe ya dị oku na-adikwasikwa n’ahụ Izrel.”

¹⁴ Ya mere, ndị agha ahụ hapụrụ ndị mkporo ahụ na ihe niile ha bulatara, n’ihu ndị ozi na igwe mmadụ ahụ niile. ¹⁵ Mgbe ahụ, ndị ikom ahụ akporo n’aha n’aha duuru ndị mkporo ahụ, manye aka n’ihe ahụ niile a dọtara n’agha weputa uwe, na nri, na mmanya na akpukpokwu, na mmanụ, nyeghachi ha ndị ahụ niile a dọtara n’agha. Ha bulitere ndị orịa nọ n’etiti ndị ahụ a dọtara n’agha kukwasị ha n’elu inyinya ibu. Emesịa, ha duuru mmadụ ahụ niile dughachiri ha ndị ha nọ na Jeriko, obodo nkwu. Emesịakwa, ha laghachikwara azụ na Sameria.

¹⁶ N’oge ahụ, eze Ehaz zigara ndị eze Asiria ozi ka o bịa nyere ya aka. ¹⁷ Ndi Edom biara ozo buso Juda agha, ma dorokwa otutu n’ime ha n’agha. ¹⁸ Ndi Filistia na-ebusokwa ufodu obodo Juda di na mgbada ugwu, na Negeb agha. Ha meriri ma bichikwaa obodo ndi a; Bet-Shemesh, na Aijalon, na Gederot, na Soko, na Timna, na Gimzo, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. ¹⁹ Ma ONYENWE ANYI wedara Juda n’ala n’ihi Ehaz, eze Izrel onye mere ka ihe ojoo baa uba na Juda, na-ekwesighi ntukwasị obi ya

nye ONYENWE ANYI. ²⁰ Mgbe Tiglat-Pileasa* eze ndi Asiriya biara, o wetaara Ehaz nsogbu kama enyemaka. ²¹ Ehaz weere ufofu ihe di n'ulonso ONYENWE ANYI, na nke di n'uloeze, sitekwa na n'ulo ndisi obodo, were ha nye eze Asiriya, ma ihe ndi a enyereghị ya aka.

²² N'oge nsogbu ya, eze Ehaz gakwara n'ihu buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI. ²³ O churu aja nye chi niile nke Damaskos, bu ndi meriri ya n'agha. O siri, "N'ihi na chi nke ndi eze Aram nyeere ha aka, ha ka m ga-achuru aja, ka ha nwee ike nyere m aka." Ma ha bu ihe wetaara ya odida, burukwa odida nye Izrel niile.

²⁴ Ehaz chikotara ngwongwo niile di n'ulonso ukwu Chineke, gbujasịa ha. O mechiri onu uzo niile e si abanye n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ma wuo otutu ebe ichu aja na nkuku uzo niile n'ime Jerusalem. ²⁵ N'obodo niile obula na Juda, o wuru ebe di elu maka ichu aja di iche iche nye chi ndi ozo, si otu a kpasuo ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna ya ha iwe.

²⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi ya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghị ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda na Izrel? ²⁷ Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Jerusalem, ma o bughị n'ime ili ebe a na-eli ndi eze Izrel. Hezekaya nwa ya, ghorọ eze n'onodu ya.

---

* **28:20** 28:20 Nke a bu otu ozo e si akpo Tiglat-Pilnesa

29

Hezekaya edoo ụlọnsọ ukwu Chineke nsọ

¹ Hezekaya gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chiri iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija, ada Zekaraya.

² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYỊ dika nna nna ya Devid mere.

³ N'ọnwa mbụ nke afọ ahụ e mere ya eze ka o meghere ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ, mezie ime ya. ⁴ Ọ kpọrọ ndị Livayi, na ndị nchụaja niile oku n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ụlọnsọ ukwu Chineke, ⁵ gwa ha okwu si ha, "Geenu m ntị unu ndị Livayi, doonu onwe unu nsọ, dokwaanụ ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ Chineke nna nna unu nsọ. Wezuganụ ihe arụ niile dị n'ebe nsọ nke ụlọnsọ ahụ. ⁶ N'ihia na nna anyị ha bụ ndị na-ekwesighi ntụkwasi obi; ha mere ihe jorọ njo n'anya ONYENWE ANYỊ bụ Chineke anyị, hapụ ya. Ha wepuru ihu ha site n'ebe obibi ONYENWE ANYỊ, gbakutakwa ya azụ. ⁷ Ha mechikwara ụzọ ndi e si abanye na mputa onu ulo ahụ, menyuokwa oku di n'ime ya. E surekwaghị ihe nsure oku na-esi isi uto, ọ dikwaghị aja nsure oku obula a churu nye Chineke nke Izrel. ⁸ N'ihia nke a ka iwe ONYENWE ANYỊ ji dakwasi Juda na Jerusalem. O meela ka ha buru ihe oke egwu, na oke ihere na oke ujo, dika unu jirila anya unu hu. ⁹ E gburu nna anyi ha n'agha, dotakwa ndi nwunye anyi na umu okorobia na umu agboghobia anyi n'agha n'ihia ya. ¹⁰ Ma ugbu a, achoro m ka anyi na ONYENWE ANYỊ Chineke nke Izrel gbaa ndu, ka iwe ya juru n'ebe anyi no. ¹¹ Umụ m, o

kwesighi ka unu gbakaṭa ọrụ unu azụ ọzọ, n'ihu na ONYENWE ANYỊ họtara unu iguzo n'ihu ya, na ijere ya ozi, na iru ọrụ n'ihu ya, na ichuru ya aja ihe nsure oku na-esi isi uto."

¹² N'oge a ndi Livayi ndi a malitere ọrụ:

site n'ikwu Kohat:

Mahat na Amasai, na Juel nwa Azaraya;

n'ikwu Merari:

Kish nwa Abdi, na Azaraya nwa Jehalelel;

n'ikwu Geshon:

Joa nwa Zima, na Eden nwa Joa;

¹³ n'ikwu Elizafan:

Shimri, na Jeiel;

n'ikwu Asaf:

Zekaraya, na Matanaya;

¹⁴ n'ikwu Heman:

Jehiel, na Shimei;

n'ikwu Jedutun:

Shemaya, na Uziel.

¹⁵ Mgbe ha kpokotara umunna ha bu ndi Livayi, dokwaa onwe ha ocha, ha bara ido ulonso ONYENWE ANYI nsọ, dika eze nyere n'iwu, n'usoro okwu ONYENWE ANYI si di. ¹⁶ Ndi nchujaja banyere n'ime ebe nsọ ahụ ido ya nsọ. Ihe niile na-adighi ocha ha huru n'ime ya ka ha weputasiri n'ogige ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ. Ndi Livayi buuru ha gaa bufuo na Ndagwurugwu Kidron. ¹⁷ Ha bidoro mmemme ido nsọ a n'abali mbu n'onwa nke mbu. N'abali nke asato ha ruru na mputa onu ulo nke ulonso ONYENWE ANYI. Ma o were ha abali asato ozo

idochasi ụlọnsọ ahụ nsọ maka ofufe, ha jezuru ozi niile n'abalị iri na isii nke ọnwá mbụ ahụ.

¹⁸ Mgbe ahụ, ha bakwuru eze bụ Hezekaya kọrọ ya sị, “Anyị emeela ebe niile n'ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ ka ọ dị nsọ, ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ na ngwongwo ya, na tebul idọba achicha e doro nsọ, na ihe niile dị n'ime ya.

¹⁹ Ọzọ, anyị edoziela ma dokwaa ngwongwo ahụ niile nsọ, bụ nke eze Ehaz wepuru n'ihu ekwesighị ntụkwasi obi ya mgbe ọ bụ eze. Ha dịkwa ugbu a n'ihu ebe ịchụ aja nke ONYENWE ANYỊ.”

²⁰ N'ututu echi ya, eze bụ Hezekaya kpọkọtara ndịisi obodo niile, gaa n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ ahụ. ²¹ Ha wetara oke ehi asaa, na ebule asaa, na ụmụ ebule asaa, na mkpi asaa, maka ịchụ aja mmehie n'ihu alaeze ahụ, maka ụlọnsọ ukwu ahụ, na ala Juda. Eze nyere ndị nchụaja bụ ụmụ Eron iwu sị ha gbuo anụ ụlọ ndị ahụ n'ebe ịchụ aja nye ONYENWE ANYỊ. ²² Ya mere, ha gburu oke ehi ahụ niile. Ndi nchụaja fesara ọbara ha n'elu ebe ịchụ aja. Ha gbukwara ebule ndi ahụ fesa ọbara ha n'ebe ịchụ aja, gbukwaa ụmụ aturu ndi ahụ fesakwa ọbara ha n'ebe ịchụ aja.

²³ Ha wetara mkpi ndi ahụ eji achụ aja mmehie n'ihu eze na ogbakọ ahụ, ha bikwasikwara ha aka n'elu. ²⁴ Ndi nchụaja gburu mkpi ndi ahụ, chee ọbara ha n'elu ebe nchụaja maka ikpuchi mmehie ndi Izrel niile. N'ihu na eze nyere iwu ka a chụọ aja nsure ọkụ na aja mmehie n'ihu ndi Izrel niile.

²⁵ O mere ka ụfọdu ndi Livayi nọdu n'ụlọnsọ ahụ, dika ndi na-abụ abụ. O nyere ha ogene,

na une, na ụbọ akwara. O mere nke a n'usoro dika Devid na Gad, bu ohu uzọ eze, na Netan, bu onye amuma, nke a bu dika ONYENWE ANYI nyereriji n'iwu site n'aka ndi amuma ya. ²⁶ Ya mere, ndi Livayi ji ihe egwu Devid ndi ahụ niile guzoro na njikere, ma ndi nchujaja jikwa opi ha nke ha na-afu.

²⁷ Hezekaya nyere iwu ka a chuo aja nsure oku ahụ n'elu ebe ichu aja. Mgbe a malitere isure aja ahụ oku, a malitekwara ibu abụ nye ONYENWE ANYI, na ifu opi na iti ihe egwu niile nke Devid, eze Izrel. ²⁸ N'oge mmemme ochuchu aja ahụ, mmadu niile kporo isiala nye Chineke, mgbe ndi abụ na-abụ abụ, ndi opi na-afukwa opi ha. Ihe niile a no na-eme tutu ruo mgbe a chusiri aja niile ahụ.

²⁹ Mgbe ha chuchara aja ndi ahụ, eze na ndi niile no n'ebe ahụ gburu ikpere n'ala, kpokwaa isiala. ³⁰ Eze Hezekaya na ndisi ozi ya nyere iwu ka ndi Livayi buo ufodu n'ime abụ oma Devid, na nke Asaf onye amuma, maka iji ya too ONYENWE ANYI. Ha mere otu a, kpoakwa isiala nye Chineke.

³¹ Emesia, Hezekaya siri, "Ugbu a unu edoola onwe unu nsọ nye ONYENWE ANYI, bianu nso, webatanu aja na onyinye ekele n'ime ulonso ONYENWE ANYI." Ya mere, nzuko ahụ niile wetaara aja na onyinye ekele ha, ndi niile nwere mkpebi n'obi ha wetara aja nsure oku.

³² Onuogugu anu ulo niile ha wetara bu ndi a: iri oke ehi asaa, na nari ebule, na nari umu ebule abuo, ka e wetara maka aja nsure oku nye ONYENWE ANYI. ³³ Anu ndi e doro nsọ maka ichu aja di nari oke ehi isii na aturu na ewu di

puku atọ. ³⁴ Ma ndị nchụaja dị ole na ole, ha apughikwa igba akpukpọ anụ niile ahụ maka aja nsure oku, n'ihia ya, umunne ha bu ndi Livayi nyeere ha aka tutu ruo mgbe ozi ahụ gwusiri, ruokwa mgbe e doro ndi nchụaja ndi ozo nsọ. N'ihia na ndi Livayi nwere obi ziri ezi karịa ndi nchụaja ido onwe ha nsọ. ³⁵ Aja nsure oku bara uba, tinyere abuba nke aja udo niile, na aja ihe onunụ nke so aja nsure oku ndi a.

Ọ bu n'uzo di otu a ka e si weghachite ije ozi na ichu aja nke na-adi n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ³⁶ Hezekaya na ndi Juda niile nuriri onu n'ihia ihe Chineke doziri nye ndi ya, n'ihia na ihe niile ndi a mere ngwangwa.

30

Mmemme Ngabiga

¹ Hezekaya zigaara ndi Izrel na Juda niile ozi, degakwara ndi Ifrem na Manase akwukwo ikpo oku ka ha bia n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI di na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel. ² Eze na ndiisi ya, na ndi nkpokota niile na Jerusalem kpebiri na Mmemme Ngabiga a ga-adi n'onwa nke abuo. ³ Ha enweghi ike ime ya n'oge e kwesiri ime ya n'ihia na otutu ndi nchụaja enwebeghi ike doo onwe ha nsọ n'onwa ahụ. Otu a kwa, ndi Izrel enwebeghikwa ike zukotaa na Jerusalem. ⁴ Eze na Izrel niile nwere otu mkpebi ime ya otu a. ⁵ Ha kpebiri ka e kwusaa n'ala Izrel niile site na Dan ruo na Biasheba ka onye obula bia na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye

ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. Otutu mmadu n'Izrel esobeghi mee mmemme a dika e nyere ya n'iwu.

⁶ Ndi ogba oso weere akwukwo ozi sitere n'aka eze na ndi ozi ya jeharja n'Izrel na Juda niile dika ihe eze nyere n'iwu si:

"Unu ndi Izrel, loghachikwutenu ONYENWE ANYI Chineke Ebrahim, na Aizik, na Jekob, ka o laghachikwute unu bu ndi eze Asirja na-emeribeghi. ⁷ Unu adikwala ka nna unu ha, na umunne unu ndi Izrel, ndi na-ekwesighi ntukwasi obi nye ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna ha, nke a mere o jiri were ha mee ihe iju anya, dika unu huru ya. ⁸ Unu abula ndi isiike dika ha, kama werenu onwe unu nye ONYENWE ANYI. Biakwanu n'ulonso ya nke o doro nso ruo ebighi ebi. Fee ONYENWE ANYI Chineke unu ofufe, ime ka iwe ya juru n'ebe unu no. ⁹ O buru na unu aloghachikwute ONYENWE ANYI, o ga-eme ka e gosi umunna unu na umu unu a dotara n'agha obi ebere, meekwa ka ha site n'ebe e bugara ha loghachikwa. N'ihia na ONYENWE ANYI Chineke unu bu onye obi ebere, na onye obioma; o gakwaghi agbakuta unu azu, ma o buru na unu echegharja, loghachikwute ya."

¹⁰ Ya mere, ndi ogbo oso ozi ahụ sitere otu obodo gaa obodo ozo n'Ifrem, na Manase, o buladi ruo Zebulon. Ma ndi mmadu chiri ha ochi, kwaakwa ha emo. ¹¹ Ma otu o di, ufodu ndi si n'ebo Asha na Manase, na Zebulon wedatara onwe ha ala, bia Jerusalem. ¹² Ma aka Chineke dinyere ndi Juda inye ha otu obi, ime ihe eze

na ndịisi ya nyere n'iwu, site n'okwu ONYENWE ANYI.

¹³ Ya mere, otutu mmadu biara Jerusalem n'onwa nke abuo nke afo ahụ, maka mmemme achicha ekoghi eko. ¹⁴ Ha niile jiri otu obi bibie ulo arusi Baal niile di na Jerusalem, kutuokwa ebe ichu aja na-esi isi utu niile, buru ha niile bufuo ha na Ndagwurugwu Kidron.

¹⁵ N'abali nke iri na anọ nke onwa abuo ahụ, ndi mmadu ahụ niile gburu aturu Mmemme Ngabiga ha. Nke a mere ka ihere mee ndi nchujaja na ndi Livayi. Ha mekwara ngwangwa doo onwe ha nsọ were aja nsure oku bia n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹⁶ Ha niile guzokwara n'onodu ha dika e dere ya n'iwu Mosis, onye nke Chineke. Ndi nchujaja fesara obara nke ndi Livayi bunyere ha n'aka, n'elu ebe ichu aja. ¹⁷ Ebe o bu na otutu ndi so n'igwe mmadu ahụ edobeghi onwe ha nsọ, ndi Livayi gbuuru ha aturu Mmemme Ngabiga n'ihia na ha adighi ocha, ha apughikwa ido aturu ha nsọ nye ONYENWE ANYI. ¹⁸ O bu ezie na otutu ndi sitere n'Ifrem, na Manase, na Isaka, na Zebulon edoghi onwe ha ocha, ma ha sokwa rie oriri ngabiga ahụ, si otu a mebie ihe e dere n'iwu. Ma Hezekaya kpeere ha ekpere si, "Ka ONYENWE ANYI onye di mma gbaghara onye obula ¹⁹ bu ndi ji obi ha na-achọ ONYENWE ANYI Chineke nke nna nna ha, o buladi ma o buru na ha adighi ocha dika iwu nke ebe nsọ si di." ²⁰ ONYENWE ANYI nuru ekpere Hezekaya gwookwa ha.

²¹ Ya mere, ndi Izrel ahụ niile ji onu mee mmemme achicha ekoghi eko ahụ na Jerusalem

ubochi asaa. Ma ndi nchujaja na ndi Livayi ji abụ na ngwa egwu ONYENWE ANYI too ya otuto ubochi ahụ niile.

²² Hezekaya ji okwu di mma gbaa ndi Livayi ume n'ih i ezi nghota ha nwere n'ijere ONYENWE ANYI ozi. N'ime ubochi asaa ahụ niile, ha churu aja udo, riekwa ihe ha ketara site n'aja niile a churu. Ha tokwara ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha otuto.

²³ N'ih i oke onu ha niile nwere, ha kpebiri ime mmemme ahụ gaa n'ihu ubochi asaa ozo.

²⁴ Hezekaya eze Juda, nyere nzuko ahụ otu puku oke ehi, na puku aturu asaa. Ndi ozi eze niile nyekwara ha, otu puku oke ehi na puku aturu iri. Otutu ndi nchujaja dooro onwe ha nsọ.

²⁵ N'oge ahụ kwa, oke onu juputara n'obi ndi Juda niile, na n'obi ndi nchujaja na ndi Livayi, na n'obi ndi obia, na ndi sitere ala Izrel bia.

²⁶ Oke onu juputara na Jerusalem n'ih i na site n'oge Solomon nwa Devid, eze Izrel ruo n'oge a, e mebeghi mmemme di otu a na Jerusalem.

²⁷ Mgbe ahụ, ndi nchujaja na ndi Livayi guzoro gozie oha mmadu ahụ niile. Chineke nukwara ekpere ha site n'ebe obibi ya di nsọ nke eluigwe.

31

¹ Mgbe ihe niile a gwusiri, ndi Izrel bu ndi no n'ebe ahụ puru gaa n'obodo niile di na Juda, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. Ha kwaturu ebe niile di elu na ebe ichu aja niile di na Juda, Benjamin, Ifrem na Manase. Mgbe ha lachara ha niile n'iyi, ndi Izrel niile

laghachiri n'obodo nke aka ha nakwa n'ihe onye ọbula nwere.

Onyinye maka ife ofufe

² Hezekaya kenyekwara ndị nchụaja na ndị Livayi n'usoro iru ọrụ ha n'ụlọnsọ ukwu Chineke ụbọchị niile, maka ọrụ ichụ aja nsure ọkụ na aja udo, na inye ekele, na ito ONYENWE ANYI n'ọnu ụzọ ama ebe obibi ya. ³ Eze nyekwara ụtụ nke ya site n'ihe nweta ya maka iji chụọ aja nsure ọkụ, nke ụtụtụ na abali, ya na aja nsure ọkụ nke ụbọchị izuike niile na ọnwá ọhuru, na nke mmemme niile a kara aka a na-eme dika o di n'iwu ONYENWE ANYI. ⁴ O nyekwara ndị bi na Jerusalem iwu ka ha na-ewebatara ndị nchụaja na ndị Livayi oke nke ruuru ha, ka ha nwee ike lebanye anya nke ọma n'iwu ONYENWE ANYI. ⁵ Ngwangwa e kwusara okwu a, ụmụ Izrel niile wetara onyinye ha n'ebe o bara ụba. Ha wetara mkpuru mbu nke oka ha, na mmanya vaini ọhuru ha, na mmanu oliv, na mmanu anu, na ihe omume niile nke ubi. Ha wetakwara n'uba otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile ọzọ ha nwere. ⁶ Ndị Izrel na Juda niile bi n'obodo Juda bubatakwarara otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu, na otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe nsọ niile edoro nsọ nye ONYENWE ANYI bu Chineke ha. Ha doro ha niile n'ukwu n'ukwu ⁷ Ha bidoro iwebata ihe ndi a site n'onwa nke ato n'afọ ruo n'onwa nke asaa. ⁸ Mgbe Hezekaya na ndiisi ya biara hu ukwu ihe ndi ahụ niile, ha toro ONYENWE ANYI, goziekwa ndi ya bu Izrel.

⁹ Hezekaya juru ndi nchụaja na ndi Livayi banyere onyinye ndi ahụ e bubatara. ¹⁰ Azaraya,

onyeisi nchụaja, onye sitere n'ikwu Zadok zara si ya; "Lee, kemgbe ndị mmadụ malitere iwebata onyinye ha n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ o nwebeghi ihe koro anyi. N'ezie, anyi nwere karịa, n'ihia na ONYENWE ANYỊ agoziela ndi ya. Leekwa ihe di ukwu ka foduru."

¹¹ Hezekaya nyere iwu ka e edozie ụlọ ichikọba ihe n'ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ ahụ. Ha mekwara otu a. ¹² Emesịa, ha jiri ikwesi ntụkwasi obi bubata onyinye ndi ahụ, na onyinye nke otu ụzọ n'ime ụzọ iri, na onyinye e doro nsọ, tifee ha n'aka Konanaya, onye Livayi. Shimei nwanne ya nwoke bu onye na-esote ya. ¹³ Jehiel, Azazaya, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakaya, Mahat na Benaya, bu ndi nlekota oru ndi no n'okpuru Konanaya na Shimei nwanne ya. Ndi a niile bu ndi eze Hezekaya na Azaraya onye nlekota ụlọnsọ ukwu Chineke hoputara.

¹⁴ Kore nwa Imna, onye Livayi, onye bukwa onye na-elekota onu uzọ ama di n'owuwa anyanwu, ka e tinyere oru ilekota onyinye afọ ofufu niile e wetaara Chineke. O bu ya nwekwa oru ikesa onyinye ndi ahụ niile e bubataara ONYENWE ANYI ha na onyinye ndi ozo e doro nsọ. ¹⁵ Ndi na-enyere ya aka bu Eden, Mini-amin, Jeshua, Shemaya, Amaraya na Shekanaya. Ha na-eke onyinye ahụ nye ndi nchujaja niile n'obodo ahụ, onye ukwu na onye nta, dika usoro iru oru ha si di. Ha ji ikwesi ntụkwasi obi na-enyere ya aka.

¹⁶ Ozokwa, ndi ikom niile si n'ezinaulo ndi nchujaja, ndi gbara site n'afọ atọ gbagoo, ndi aha

ha dị n'akwukwo usoro omumu, bu ndi na-aru oru n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na-eketa oke ihe oriri ha na-eri mgbe obula ha biara iru oru dika usoro oru ha si di. ¹⁷ Ha na-ekenye ndi nchujaja niile e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu, kenyekwa ndi Livayi niile gbara site iri afo abuo gbagoo ihe oriri dika usoro oru ha si di. ¹⁸ Ndi na-esokwa keta oke ndi a bu umuntakiri, na ndi inyom, na umu ndi ikom na ndi inyom na-etolite etolite, bu ndi niile e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. Ndi a bu ndi kwesiri ntukwasị obi n'ido onwe ha nso.

¹⁹ A hoputara ufodu ndi ikom ndi oru ha bu ike nri nye ndi nchujaja niile bu umu umu Eron. Ndi nchujaja a na-ekwu ihe banyere ha n'ebe a bu ndi ahụ bi n'ala ubi nke gbara obodo ndi nchujaja gburugburu, maobu ndi bi n'obodo ndi ozo. Ndi a bukwa ndi e dere aha ha niile n'akwukwo usoro omumu ndi Livayi.

²⁰ Ndi a bu ihe ndi Hezekaya mere n'ime Juda niile, o na-eme ihe di mma, na nke ziri ezi, n'ikwesi ntukwasị obi n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke ya. ²¹ N'ime ihe niile o mere, nke metutara ije ozi nke ulo ukwu Chineke, na idebe iwu niile na ukpuru niile Onyenwe anyi nyere, Hezekaya ji obi ya niile gbasoo Chineke. O jikwa obi ya niile jee ozi niile o jere. Nke a mekwara ka ihe gaara ya nke oma.

32

Senakerib abaa mba ibuso Jerusalem agha

¹ Mgbe Hezekaya ji ikwesi ntukwasị obi ruchaa oru ndi a niile, Senakerib bu eze Asiria,

bjara n'ime Juda megide ya. O n'ochibidoro obodo niile nke e wusiri ike, na-eche na o ga-meri ha nye onwe ya. ² Mgbe o doro eze anya na Senakerib bjara ka o buo agha megide Jerusalem, ³ Hezekaya mere ngwangwa kpokota umu eze niile na ndiisi agha ya. Mgbe ha zukotara, ha kpebiri iwuchi isi iyi ahụ niile na-esi n'azu obodo na-asoputa. Ha mekwara otu a. ⁴ Ha kpokotara otutu ndi oru, ndi gara gbochie isi iyi niile, mee ka mmiri gharakwa isoputa n'ala ahụ niile. Ha mere nke a n'ihu na ha achoghi ka eze ndi Asiria na ndi agha ya nweta mmiri ha ga-anu mgbe ha bjaruru ibuso Jerusalem agha. ⁵ Hezekaya wuzikwara mgbidi obodo ahụ, wusie ha ike n'ebe niile o na-ada ada. O wukwara mgbidi ozọ gburugburu mgbidi nke ochie ahụ. O wusikwara ebe siri ike nke Milo di n'obodo Devid ike, kpuokwa otutu ngwa agha na ota.

⁶ O tinyere ndi agha niile no n'obodo ahụ n'okpuru ndiisi agha na-achi ha, mee ka ha niile zukota n'onu uzọ ama nke obodo. N'ebe ahụ ka o no gwa ha okwu si ha, ⁷ "Dirinu ike, unu adakwala mba. Unu atula ujo maobu daa mba n'ihu eze Asiria na usuu ndi agha ya, n'ihu na onye dinyeere anyi ka ya ike. ⁸ Ihe nonyere ya bu ogwe aka nke anu ahụ, ma nke nonyere anyi bu ONYENWE ANYI, Chineke anyi, inyere anyi aka na ibu agha anyi niile." Okwu a, nke Hezekaya bu eze Juda kwuru, mere ka ndi Juda nwee agbamume.

⁹ Mgbe e mesiri, mgbe Senakerib eze Asiria na ndi agha ya niile n'ochibidoro Lakish, o zipuru

ndị ọrụ ya gaa Jerusalem, ka ha jiri ozi a gaa maka Hezekaya, bụ eze Juda na ndị Juda niile ndị nọ n'ebe ahụ:

¹⁰ “Nke a bụ ihe Senakerib, bụ eze Asiriya siri: O bụ na gini ka ntukwasị obi gi dabere, mere i ji nọgidesie ike na Jerusalem n'ọndu nnọchibido a? ¹¹ Mgbe Hezekaya na-asị, ‘ONYENWE ANYI bụ Chineke anyi ga-azọputa anyi site n'aka eze Asiriya,’ o bụ aghugho ka o na-agho unu. O na-eduhie unu, na-achọ ka unu nwuo n'aguu nakwa akpiri ikpo nku. ¹² O bughị Hezekaya na onwe ya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, ‘Unu aghaghị ikpo isiala n'otu ebe ichu aja, chuo kwa aja n'elu ya’?

¹³ “Unu amaghị ihe mu na nna m ha bụ ndi bu m uzọ chia mere ndi ala ozọ? Chi niile nke mba ndi ahụ niile ha nwere ike zoputa ala ha site n'aka m? ¹⁴ O bụ onye n'etiti chi niile nke mba ndi a niile, bụ ndi nna nna m ha bibiri, naputarala ndi ya site n'aka m? Aña ka chi unu ga-esi zoputa unu site n'aka m? ¹⁵ Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu, rafuokwa unu otu a. Unu ekwenyekwarala ya, n'ihhi na o dighi chi obula maobu nke mba obula maobu alaeze obula puru inaputa ndi ya site n'aka m maobu n'aka nna m ha. Ka o buruzie chi unu ga-abu nke ga-anaputa unu site n'aka m!”

¹⁶ N'uzo di otu a ka ndi ozi Senakerib ahụ ji leda ONYENWE ANYI Chineke, na Hezekaya anya kwuokwa okwu mkpari megide ha. ¹⁷ Emesia, Senakerib dekwara akwukwo mkpari ndi ozọ, nke o nọ n'ime ya kwuluo ONYENWE ANYI Chineke

Izrel, na-asị, “Dịka chi ndị ala ọzọ niile enweghị ike zọputa ndị ha site n’aka m, otu a kwa, Chineke nke Hezekaya apughikwa izọputa ndị ya site n’aka m.” ¹⁸ Mgbe ahụ, ha ji oke olu kpọkuo ndị Jerusalem, bụ ndị nọ na mgbidi ahụ n’asusu Hibru, imenye ha egwu nakwa ime ka ujo tọ ha, ka ha nwee ike were obodo ahụ. ¹⁹ Ha kwuru okwu ojoo di iche iche banyere Chineke nke Jerusalem, dika ha si kwuo megide chi niile nke ndi ozo di n’uwa, bu oru aka mmadu.

²⁰ Mgbe ahụ, Hezekaya bụ eze, na Aizaya onye amuma, nwa Emoz, kpokuru Chineke nke eluigwe n’ekpere. ²¹ ONYENWE ANYI zipuru otu mmuo ozi, onye gara tigbuo ndi agha niile bu dike, ndi ochiagha na ndiisi niile no n’omuma ulo ikwu nke eze Asiria. Ya mere, Senakerib ji oke ihere laghachi n’ala ya. Ma mgbe o gara n’ulo chi ya, ufodu n’ime umu ya ndi ikom, ndi bu anu ahụ na obara ya, were mma agha gbuo ya n’ebe ahụ.

²² Otu a ka ONYENWE ANYI si zọputa Hezekaya na ndi Jerusalem, site n’aka Senakerib eze Asiria, na sitekwa n’aka ndi iro ya ndi ozo. Udo dikwara n’ala ya niile. ²³ Site n’oge ahụ, Hezekaya ghorọ eze a maara aha ya na mba niile di Juda gburugburu. Otutu mmadu bidokwara ibutere ONYENWE ANYI onyinye di iche iche na Jerusalem. Hezekaya n’onwe ya nwetakwara onyinye nke ya.

Nganga, Oganihu, na onwu Hezekaya

²⁴ Ma n’oge ahụ, Hezekaya rjara orja, ruo na o gaara anwu. Ma o kpere ekpere rjo

ONYENWE ANYỊ ka ọ gwọọ ya. Ọ zara ekpere ya, gosikwa ya ihe iribama di ebube. ²⁵ Ma Hezekaya ejighi obi ya niile kelee Chineke ekele n'ih i na nganga batara ya n'obi. Nke a mere ka iwe wee ONYENWE ANYỊ megide ya na ndi Jerusalem na Juda. ²⁶ Mgbe Hezekaya na ndi Jerusalem wedara onwe ha n'ala, iwe ONYENWE ANYỊ dajuru n'ebe ha no, ọ takwaghi ha ahuhu n'oge niile ahụ Hezekaya di ndu.

²⁷ Ya mere, Hezekaya ghorọ eze bara ogaranya, burukwa onye a na-asopuru. O wuru ulokwu maka ichebe olaocha ya na olaedo, na nkume di oke onuahia, na uda na-esi isi uto, na ota na efere olaedo ya. ²⁸ O wukwara otutu ulo ozo ebe a na-echebe oka, na mmanya vaini ohuru, na mmanu oliv. O wukwara ulo anumanu maka otutu igwe ewu na aturu ya. ²⁹ O wukwara otutu obodo nta di iche iche, nweekwa otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, n'ih i na Chineke mere ka ọ baa uba.

³⁰ Hezekaya bukwa onye gbochiri mmiri iyi Gaihon n'akuku elu elu ya, gwuo olulu ebe mmiri ahụ si sogharia na-asobata n'akuku odida anyanwu nke obodo Devid. Ihe niile o mere gaara ya nke oma. ³¹ Ma mgbe ndi ozi nke ndi na-achi Babilon zitere ka ha juo ya banyere ihe ebube ahụ nke mere n'ala ahụ, Chineke hapuru ya i nwalee ya, ka ọ mara ihe niile di ya n'obi.

³² Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Hezekaya, na oru ebere niile nke ọ ruru ka edere n'akwukwo ohu onye amuma bu Aizaya, nwa Emoz, dikwa n'akwukwo akuko ndi

eze Juda na Izrel niile. ³³ Hezekaya sooro ndị nna nna ya dinaa n'ọnwụ, e lie ya n'ugwu n'ebe ili ndị nna nna Devid dị. Ndị Juda niile na ndị niile bi na Jerusalem kwanyere ya ugwu n'ọnwụ ya. Manase nwa ya ghọrọ eze n'ọndụ ya.

33

Manase eze Juda

¹ Manase gbara afọ iri na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chiri iri afọ ise na ise na Jerusalem.

² O mere ihe dị njo n'anya ONYENWE ANYI, site n'igbaso ihe arụ niile nke ndị mba ọzọ bi n'ala ahụ na mbụ mere, bụ ndị ONYENWE ANYI chụpuru n'ihu ndị Izrel. ³ O wughariri ebe dị elu niile nke nna ya Hezekaya kwadara, o wukwara ebe ichu aja dị iche iche nke Baal, piakwa ogidi Ashera dị iche iche. Ọ kpọrọ isiala nye usuu ihe niile nke dị na mbara eluigwe feekwa ha ofufe.

⁴ O wuru ebe ichu aja dị iche iche, n'ime ulonso ONYENWE ANYI, nke ONYENWE ANYI, kwuru okwu banyere ya, si, "Aha m ga-adigide na Jerusalem ruo mgbe ebighi ebi." ⁵ O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile dị na mbara eluigwe n'ogige abuo dị n'ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ O jikwa umu ya chuo aja n'ime oku na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ọ gbara aja, taa amusu, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe dı njọ n'ebe ọ dı ukwu n'anya ONYENWE ANYI si otu a kpasuo iwe ya.

⁷ O were oiyi apiri api nke o mere debe n'ime ulonso Chineke, nke Chineke gwara Devid na

nwa ya Solomon okwu si, “N’ulonso a na n’ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n’ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasị Aha m ruo mgbe ebighị ebi. ⁸ Ma agaghị emekwa ka ukwu ndi Izrel hapu ala ahụ nke m kenyere nna nna unu, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n’iwu banyere iwu niile, ukpuru niile na ntuziaka niile m nyere site n’aka Mosis.” ⁹ Ma Manase duhiere Juda na ndi Jerusalem, mee ka ha mee ihe di njo kari nke ndi mba niile ndi ONYENWE ANYI lara n’iyi site n’ihu ndi Izrel.

¹⁰ ONYENWE ANYI gwara Manase na ndi ya okwu, ma ha egeghị nti. ¹¹ N’ihi ya, ONYENWE ANYI mere ka ndi ochiagha nke eze ndi Asiria bja buso ha agha, bu ndi jidere Manase, gbanye ya nko igwe n’imi, were udo bronz kee ya agbu, kporo ya laa Babilon. ¹² N’oge ahụ ka anya doro Manase. O wedara onwe ya ala nke ukwu, rijo amara site n’aka ONYENWE ANYI Chineke nna nna ya. ¹³ ONYENWE ANYI nuru arijo ya mee ya ka o lotakwa n’alaeze ya na Jerusalem. Mgbe ahụ, Manase matara na ONYENWE ANYI bu Chineke n’ezie.

¹⁴ O bu n’oge a ka o wughachiri mgbidi nke abuo gburugburu obodo Devid, na mgbidi di n’odiada anyanwu iyi Gaihon na ndagwurugwu Kidron. Site n’ebe ahụ, o wuru ya ruo n’onu uzo ama Azu, na gburugburu uguwu Ofel ebe o wuliri ya elu. O dokwara ndisi agha ya n’obodo niile e wusiri ike di na Juda.

¹⁵ O wezugara chi ndi mba ozo niile, wepukwa oiyi ahụ o tinyere n’ulonso ukwu ONYENWE ANYI, kutuokwa ulo arusi o wuru n’ugwu ulonso,

na ndị nke o wuru na Jerusalem. O sitere n'obodo bufuo ha. ¹⁶ Emesịa, o wughariri ebe ichu aja ONYENWE ANYI di n'ulonso ukwu Chineke, chuo aja udo na aja ekele n'elu ya. O nyekwara ndi Juda niile iwu si ha fee ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel ofufe. ¹⁷ Ma ufodu ndi Juda nogidekwara na-achụ aja n'ugwu, maobu naani ONYENWE ANYI Chineke ha ka ha na-achuru aja ndi a.

¹⁸ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Manase na ekpere nke o kpeere Chineke ya, na okwu niile ndi ohu gwara ya n'aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel, ka e dere n'akwukwo akuko ihe e mere n'oge ndi eze Izrel niile. ¹⁹ Ekpere ya, na osisa Chineke zara ya, na mmehie ya niile, na-ekwesighi ntukwasii obi ya, na ebe niile o wuru ulo arusi n'elu ugwu, na ebe o manyere ogidi arusi Ashera, na arusi ndi ozo, tupu o weda onwe ya ala, ka e dere n'akwukwo akuko ndi amuma. ²⁰ Manase sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'uloeze ya. Amon, okpara ya, nochiri ya.

Amon eze Juda

²¹ Amon gbara iri afu abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri afu abuo na Jerusalem. ²² O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Manase mere. Amon kporo isiala, chuo kwa aja nye arusi niile, nke Manase mere. ²³ Ma o wedaghi onwe ya ala n'ihu ONYENWE ANYI dika Manase nna ya mere. Kama Amon gara n'ihu mee ka ikpe omuma ya mubaa.

²⁴ Ndi na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu ya n'ime ulozeze ya. ²⁵ Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya.

34

Mgbanwe Josaya wetara

¹ Josaya gbara afọ asato mgbe e mere ya eze. O chiri iri afọ ato na otu na Jerusalem. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, gbasookwa uzo niile nke nna nna ya Devid, o sighi n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe.

³ N'afọ nke asato nke ochichi ya, mgbe o ka bu okorobia, o bidoro iji obi ya niile na-achọ Chineke nke nna ya Devid. N'afọ iri na abuo nke ochichi ya, o malitere ime ka Juda na Jerusalem di ocha site n'iwezuga ebe ichu aja niile di elu, na ogidi Ashera niile, na arusi a piri api na nke a kpuru akpu niile. ⁴ N'ihu ya o mere ka a kwatuo ebe ichu aja Baal n'ike. O kudara ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu di n'elu ebe ichu aja Baal ndi ahụ, tijisie ogidi Ashera niile, na arusi na oiyi niile. O kujasiri ha niile, kporo ha ghasaa ha n'elu ili ndi na-efe ha. ⁵ O kporo okpukpu ndi nchujaja ahụ oku n'elu ebe ichu aja arusi ha, si otu a mee ka Juda na Jerusalem di ocha. ⁶ N'obodo ndi Manase, na Ifrem na Simon, ruo na Naftali, na mkpomkpo ebe ha niile gburugburu. ⁷ O tituru ebe ichu aja nke arusi niile na ogidi arusi Ashera, gwepia arusi

ndị a niile dika ntụ. Otu a ka o mere n'ala Izrel niile tupu ọ laghachi Jerusalem.

⁸ N'afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị Josaya, mgbe o mere ka ala ahụ na ụlọnsọ dị ọcha, o zigara Shefan nwa Azalaya, Maaseia onye na-achị obodo, na Joa nwa Joahaz, onye na-edekọ akụkọ, ka ha wuzie ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ, bụ Chineke ya.

⁹ Ha jekwuru Hilcaya onyeisi nchụaja nye ya ego nke e webatara n'ụlọnsọ Chineke, nke ndị Livayi bụ ndị na-eche ọnu ụzọ nakọtara site n'aka ndị Manase na Ifrem, na ndị niile fọduru n'Izrel, na sitekwa n'aka ndị Juda na Benjamin, na ndị niile bi na Jerusalem. ¹⁰ Mgbe ahụ, ha nyefere ya n'aka ndị ikom ahoputara maka ilekọta ọrụ n'ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ. Ndi ikom a kwuru ndi ọrụ ruziri ma mezie ụlọnsọ ahụ ụgwọ. ¹¹ Ha nyekwara ndi ọkpọ ntụ na ndi na-ewu ụlọ ego iji zuta nkume a wara awa, osisi iji mee ihe njikọta na osisi ikwado ụlọ, maka iji ruzie ụlọ a nke ndi eze Juda hapuru ka o dakasija.

¹² Ndi ọrụ a ruru ọrụ ha n'ikwesi ntukwasi obi. Ndi nlekota ha bu ndi Livayi ndi a: Jahat na Obadaya ndi si n'ikwu Merari, na Zekaraya na Meshulam ndiisi n'ikwu Kohat. Ndi Livayi ndi ozo, ndi bu ndi nwere nghota n'iti ngwa egwu di iche iche ¹³ ka e mere ndi nlekota ndi na-ebu ibu. Ha lekotakwara ndi niile ruru ọrụ di iche iche. Ufodu n'ime ndi Livayi ndi a bu ndi ode akwukwo na ndi na-edekọ ihe, na ndi na-eche ọnu ụzọ nche.

Nchọta Akwukwo iwu

¹⁴ Mgbe ha na-eweputa ego anabatara n'ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ, Hilcaya onye nchụaja chọtara akwụkwọ Iwu ONYENWE ANYỊ, bụ nke o nyere site n'aka Mosis. ¹⁵ Hilcaya siri Shefan ode akwụkwọ, "Achọtala m Akwụkwọ Iwu n'ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ." O nyere ya Shefan.

¹⁶ Mgbe ahụ, Shefan buuru akwụkwọ ahụ wegara ya eze, gwa ya si, "Ndi ozi gi na-eje ozi ha dika ihe niile i tinyere ha n'aka si di. ¹⁷ Ha enyefela ego niile nke di n'ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ n'aka ndi nlekota oru, na ndi oru." ¹⁸ Emesja, Shefan ode akwụkwọ gwara eze okwu ozo si ya, "O nwere akwụkwọ Hilcaya nyere m." Shefan weputara ya guo ya na nti eze.

¹⁹ Mgbe eze nuru ihe niile e dere n'akwụkwọ iwu ahụ, o dowara uwe ya. ²⁰ O nyere Hilcaya, Ahikam nwa Shefan, Abdon nwa Maika, Shefan ode akwụkwọ na Asaya, bụ onye oru eze, iwu, si ha, ²¹ "Gaanu juta ONYENWE ANYỊ ase, n'isi m na n'isi ndi foduru n'Izrel na Juda, banyere ihe niile e dere n'akwụkwọ a bụ nke achotara. N'ih na onuma ONYENWE ANYỊ di ukwu bụ nke a wukwasiri anyi, n'ih na ndi bu anyi uzọ edebeghi okwu nke ONYENWE ANYỊ, ha agbasoghi ihe niile e dere n'ime akwụkwọ a banyere anyi."

²² Ya mere, Hilcaya na ndi ahụ eze zipuru ya na ha, jekwuuru Hulda, onye amuma nwanyi, onye bu nwunye Shalum, nwa Tokhat, nwa Hasra. Onye nlekota ebe a na-edebe uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru oheru.

²³ O siri ha, "Otu a ka ONYENWE ANYỊ, bụ Chineke nke Izrel, kwuru: Gwanu nwoke ahụ

ziri unu ka unu bjakwutem, si ²⁴ 'Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, oḅubu onu niile e dere n'ime akwukwo a, bu nke a guputara n'ihu eze Juda. ²⁵ N'ih i na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozu, kpasuo m iwe site na ihe niile nke aka ha meputara, a ga-awukwasị iwe m n'ebe a, o gaghi akwusikwa.' ²⁶ Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu ONYENWE ANYI si ya, 'Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. ²⁷ N'ih i na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe o kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, n'ih i na i wedara onwe gi n'ala n'ihu m, ma dowaakwa uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m. Mu onwe m anula, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ²⁸ Ugbu a, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka o bjakwasị ebe a na ndi bi n'ime ya.' "

Ha laghachiri inye eze osisa ya.

²⁹ Mgbe ahụ, eze kporo ndi okenye Juda na Jerusalem niile. ³⁰ O gara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na nti onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bu nke achotara n'ime ulonso ONYENWE ANYI. ³¹ Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu ONYENWE ANYI, igbaso ONYENWE ANYI, na idebe

iwu ya na ụkpuru ya niile, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile rube isi n'okwu ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo ahụ.

³² O mekwara ka ndi niile no na Jerusalem na Benjamin kwee Onyenwe anyi otu nkwa ahụ. Ndi niile bi na Jerusalem mezuwara ihe ndi a dika ogbugba ndu Chineke, bu Chineke nna nna ha si di.

³³ Josaya sitere n'ala niile bu nke ndi Izrel wezuga ihe aru niile bu arusi, o mere ndi niile no n'Izrel n'oge ahụ ka ha fee ONYENWE ANYI bu Chineke ha. N'ubochi ndu ya niile, ha esiteghi n'iso ONYENWE ANYI, bu Chineke nke nna nna wezuga onwe ha.

35

Josaya emee Mmemme Ngabiga

¹ Josaya mere Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI na Jerusalem n'ubochi iri na anọ nke onwa mbu n'afọ. Ha gburu aturu Mmemme Ngabiga n'ubochi ahụ. ² O debekwara ndi nchaja n'ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI, gbaa ha ume ka ha bidokwa iru oru ha. ³ O siru ndi Livayi, bu ndi e doro nsọ nye ONYENWE ANYI, ndi na-emekwa ka ndi Izrel ghota ihe, "Donyenu igbe nsọ ahụ n'ulonso ukwu ahụ Solomon, nwa Devid, bu eze Izrel wuru. Unu ekwesikwaghi i na-ebughari ya n'ubu unu ozo. Ugbu a jeerenu ONYENWE ANYI Chineke unu, na ndi ya Izrel ozi. ⁴ Kwadoonu onwe unu n'usoro ezinaulo unu n'otu n'otu, dika ntuziaka ihe Devid, eze Izrel dere n'akwukwo si di, ya na nke Solomon nwa ya si dikwa.

⁵ “Werenụ ọnọdụ n’ebe nsọ unu na otu ndị Livayi, maka nkewa nke ezinaulọ nna nna unu ha si di, bụ ikwu ndị Izrel, ndị na-abughị ndị nchụaja. ⁶ Gbuonụ aturụ ngabiga ndị ahụ, doonụ onwe unu nsọ, doziekwaranụ ụmụnna unu ndị Izrel aja ha, ime dika ihe ONYENWE ANYI nyere Mosis n’iwu si di.”

⁷ Josaya nyere ndị niile nọ n’ebe ahụ onyinye igwe ewu na aturụ ọnuogugụ ya di iri puku atọ, nke ha ga-eji chụọ aja Mmemme Ngabiga. O nyekwara ha puku oke ehi atọ site n’akụ eze.

⁸ Ndiisi ya nyekwara ndị nchụaja na ndị Livayi onyinye afo ofufu. Otu a kwa, Hilcaya na Zekaraya, na Jehiel, ndị na-elekota ulonso Chineke nyere ndị nchụaja puku ewu na aturụ abụọ na narị isii, nyekwa ha narị oke ehi atọ, maka iji chụọ aja Ngabiga. ⁹ Ndi bụ ndi ndu n’ebo Livayi aha ha bụ Konanaya, na Shemaya, na Netanel, na nwanne ya Hashabaya, na Jeiel, na Jozabad, nyere ndi Livayi puku ewu na aturụ ise, na narị oke ehi ise maka iji ha chụọ aja Ngabiga.

¹⁰ Mgbe e dozichara usoro ije ozi ahụ niile, ndi nchụaja weere ọnọdụ ha, ha na ndi Livayi n’oke ọrụ ha n’usoro dika eze nyere n’iwu. ¹¹ Mgbe ahụ ndi Livayi gburu aturụ ngabiga ahụ niile, were ọbara ha nye ndi nchụaja. Ha fesara ya n’ebe ichu aja mgbe ndi Livayi nọ na-agba anu ndi ahụ akpukpo. ¹² Ha kenyere ezinaulọ ọbula anu ndi ahụ niile ka ha jiri nke ha ketara chụọ aja nsure oku nye ONYENWE ANYI n’usoro dika e dere n’ime akwukwo Mosis. Otu a ka ha mekwara banyere ehi ndi ahụ. ¹³ Otu a kwa, dika e dere ya

n'iwu Mosis, ha hụrụ anụ aja ngabiga ahụ n'ọkụ, sie aja ndị dị nsọ n'ite, buputa ha ngwangwa kee ha ndị mmadụ niile. ¹⁴ Emesịa, ha kwadooro onwe ha ihe, ma kwadokwara ndị nchụaja, n'ihị na ndị nchụaja, bụ ụmụ Eron, nọrị na-achụ aja nsure ọkụ na abụba anụ ruo abalị. Ya mere, ndị Livayi ji kwadoro onwe ha ma kwadokwara ndị nchụaja, bụ ụmụ Eron ihe.

¹⁵ Ndi ikwu Asaf ndi a, bu ndi na-abu abu, nokwa n'onodu ha n'usoro dika ihe Devid, na Asaf, na Heman, na Jedutun onye amuma eze nyere n'iwu. Ndi na-eche nche n'onu uzo ama ahapughị onodu ha, n'ihị na ndi Livayi ibe ha doziri ihe debere ha.

¹⁶ Ya mere, e doziri ofufe niile nke ONYENWE ANYI n'otu ubochi ahụ, maka ime Mmemme Ngabiga na ichu aja nsure ọkụ niile n'ebe ichu aja ONYENWE ANYI, dika eze Josaya nyere n'iwu.

¹⁷ Ndi Izrel bu ndi no n'ebe ahụ mere Mmemme Ngabiga n'oge ahụ, meekwa mmemme achicha ekoghị eko ubochi asaa. ¹⁸ E mebeghị Mmemme Ngabiga n'udi a n'Izrel, site n'ubochi Samuel onye amuma, o nwebekwaghị eze Izrel obula nke merela mmemme a dika Josaya mere, ya na ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi Juda niile na ndi Izrel niile bu ndi no n'ebe ahụ tinyere ndi Jerusalem. ¹⁹ O bu n'afọ nke iri na asato nke ochichi Josaya, ka e mere Mmemme Ngabiga a.

Onwu Josaya

²⁰ Emesịa, mgbe Josaya hazisiri ihe n'ulonso ahụ, Neko eze Ijipt gbagoro iga buo agha na Kakemish, nke di n'akuku osimiri Yufretis. Mgbe ahụ, Josaya pukwara izute ya n'agha. ²¹ Ma Neko

zipurū ndị ozi b́ara zie Josaya ozi, sị ya, “Olee esemokwu d́ ugbu a n’etiti mụ na ǵ, ǵ eze Juda? O b́gh́ ibuso ǵ agha ka m b́ara, kama o b́ naań ụlọ mụ na ha nọ n’agha. Chineke śŕ m ka m mee ngwa; ya mere, egbochikwala Chineke onye nọnyeere m, ka o ghara iji iwe bibie ǵ.”

²² Ma Josaya esitegh́ n’ebe o nọ chighaŕa, kama o nwoghaŕŕ onwe ya, ka a ghara imata onye o b́, maka ́ga buso ya agha. O gegh́kwa nt́ na okwu ah́ eze Neko kwuru nke si n’aka Chineke b́a, kama o ṕŕ ibuso ya agha n’ala Megido.

²³ Ma mgbe nd́ n’agba ́ta gbatarara eze, b́ Josaya ́ta, eze gwara nd́ ozi ya ś, “Bupuń m, n’ihi na emeŕla m ah́ n’ebe o d́ ukwu.”

²⁴ Ya mere, ha sitere n’ugbọ agha ya bulie ya bubanye ya n’ime ugbo agha ozo, bulata ya na Jerusalem, ebe o nọ nwuo. E liri ya n’ili nna nna ya ha, nd́ Juda na Jerusalem niile ruuru ya uju.

²⁵ Jeremaya b́uŕ Josaya ab́ akwa, ruo taa nd́ ikom na nd́ inyom na-ab́ ab́ a iji na-echeta Josaya. Nke a ghoró omenaala n’Izrel, e dekwara ya n’akwukwo ab́ akwa d́ iche iche.

²⁶ Ihe nd́ ozo niile Josaya mere, na orú ebere niile o ruŕ n’usoro ihe e dere n’iwu ONYENWE ANÝ, ²⁷ na akukọ nd́ ya site na mmalite ruo n’ogwugwu, ka e deputara n’akwukwo akukọ nd́ eze Izrel na Juda.

36

¹ Nd́ ala ah́ kpọrọ Jehoahaz, nwa nwoke Josaya mee ya eze na Jerusalem, n’onodu nna ya.

Jehoahaz eze Juda

² Jehoahaz gbara iri afọ abụọ na atọ mgbe o bidoro ịchị, ma ọ chiri na Jerusalem ọnwaa atọ. ³ Eze Ijipt chụdara ya site n'ọchịchị na Jerusalem, kwagide ndị Juda ka ha tuọra ya utu nari talenti ọlaọcha na otu talenti ọlaedo. ⁴ Eze Ijipt mere Eliakim, otu nwanne Jehoahaz, eze ndị Juda na Jerusalem. O gughariri aha Eliakim ka ọ buru Jehoiakim. Ma Neko duuru Jehoahaz nwanne nwoke Eliakim gaa Ijipt.

Jehoiakim eze Juda

⁵ Jehoiakim gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ibụ eze. O chiri afọ iri na otu na Jerusalem. O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI Chineke ya. ⁶ Nebukadneza eze Babilon busoro ya agha, jiri udo bronz kee ya agbu, n'ihi i duru ya gaa Babilon. ⁷ Nebukadneza bukwara efere na iko ọlaedo di n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, buru ha gaa buba ha n'uloeze ya di na Babilon.

⁸ Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim, na banyere ihe aru niile o mere, na ihe niile a choputara megide ya, ka e dere n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda. Jehoiakin nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Jehoiakin eze Juda

⁹ Jehoiakin gbara afọ iri na asato* mgbe ọ malitere ibụ eze, ọ chiri naani ọnwaa atọ na abali iri na Jerusalem. O mere ihe joro njo n'anya

---

* **36:9** 36:9 Otu akwukwo ndi Hibru, ufodu akwukwo ndi ozo na nke Siriak, ma karichasia akwukwo ndi Hibru na-ede afọ asato. 2Ez 24:8

ONYENWE ANYI. ¹⁰ Emesija, n'afọ nke ọzọ ya, Nebukadneza ziri ozi mee ka akporọ ya, na ọtutu ihe ndi di oke onuahia sitere n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, bulaa ha Babilon n'oge a. O mere nwanne nna Jehoiakin bu Zedekaya, eze Juda na Jerusalem.

Zedekaya eze Juda

¹¹ Zedekaya gbara iri afọ abuo na otu mgbe e mere ya eze. O chiru afọ iri na otu na Jerusalem. ¹² O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI Chineke ya, o wedaghi onwe ya ala nara ndumodu Jeremaya bu onye amuma, onye na-ekwu okwu nke ONYENWE ANYI. ¹³ Ozokwa, o nupuru isi megide eze Nebukadneza, onye mere ka o nuo iyi n'aha Chineke. O ghoru onye isiike, onye mechiri obi ya, ju ichigharikwute ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. ¹⁴ N'ime ka ihe di njo kari, mmadu niile, tinyere ndi ndu n'etiti ndi nchaja, nogidere buru ndi na-ekwesighi ntukwasu obi, site n'igbaso omenaala ru ru aru nke mba niile gbara ha gburugburu. Ha meruru ulonso ONYENWE ANYI, nke o doro nsu n'ime Jerusalem.

Odida Jerusalem

¹⁵ ONYENWE ANYI, Chineke nna nna ha, sitere n'onu ndi amuma ya gwa ha okwu mgbe na mgbe, ido ha aka na nti. O mere nke a n'ihi na o nwere obi ebere n'ebe ha no, na n'ebe ulonso ukwu ya di. ¹⁶ Ma ha kwara ndi amuma Chineke ndi a emo, lelia okwu Chineke ha wetara anya, chia amuma ha buru ochi, tutu ruo mgbe ha kpasuru onuma ONYENWE ANYI megide ndi

ya, ruo mgbe ihe ọbụla na-adighikwa nke puru igbochi ngosiputa oke onuma a. ¹⁷ Ya mere, o welitara eze Kaldia imegide ha, bu onye ji mma agha gbuchapu umu okorobia ha n'ulo ebe nsọ ha. O nweghikwa omiiko n'ebe umu okorobia, maobu umu agboghọ di, ndi okenye maobu ndi nria nria. Chineke weere ha niile nyefee ha n'aka Nebukadneza. ¹⁸ O sitere n'ulonso ukwu Chineke kpokoro ihe niile di n'ime ya, ma ihe ukwu ma ihe nta, tinyere aku niile di n'ime ulonso ONYENWE ANYI, na n'uloeze, na n'ulo ndisi ozi eze buru ha gaa Babilon. ¹⁹ Ha sunyere ulonso Chineke oku, kwatukwa mgbidi Jerusalem. Ha sunyere uloze niile oku, mebikwaa ihe niile ndi bara uru di n'ime ya.

²⁰ Ha buuru ndi foduru, bu ndi niile gbanariri mma agha, gaa Babilon, ha ghorọ ya, ghokwara umu ya ndi nochiri anya ya, ndi ohu, tutu ruo mgbe ehiwere alaeze Peshia. ²¹ Ala ahụ nwere ubochi izuike niile kwesiri ya n'ebe o zuruoke, n'oge niile nke itogbo n'efu ya, o zuru ike, ruo mgbe iri afọ asaa ahụ zuru, n'imezu okwu ONYENWE ANYI kwuru site n'onu Jeremaya onye amuma.

²² Ma n'afọ mbu nke ochichi Sairos eze Peshia, ime ka okwu ONYENWE ANYI nke sitere n'onu Jeremaya mezu, ONYENWE ANYI kpaliri mmuo Sairos, eze Peshia ka o mee mkpasa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwukwo iwu, si,

²³ "Otu a ka Sairos, eze Peshia kwuru:

"'ONYENWE ANYI, Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke di n'uwa. O nyekwala m oru iwuru ya ulonso na Jerusalem, nke di

na Juda. Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya
nwere ike ịga, ka ONYENWE ANYỊ Chineke ha
nonyekwara ha.'”

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ onye oḅuḅa igu
The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria:
Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ
onye oḅuḅa igu

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Igbo

Contributor: Biblica, Inc.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ onye oḅuḅa igu

Ndḅ Biblica, Inc. degħarḅrḅ ya n'afḅ © 1980, 1988, 2019, 2020

Biblica® Open Igbo Contemporary Bible™

Copyright © 1980, 1988, 2019, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" ḅu akara e ji mara ḅḅo ḅḅu a, nke edebanyere dḅka iwu si kwado n'ḅḅo ḅḅu dḅ n'obodo United States, ebe a na-enye akara a na ikike maka azḅm aḅḅa ndḅ Biblica, Inc. O ḅu ha ka e nyere ikike idenye ya.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Apr 2023

e2303256-375f-5385-8ff3-d387f2bc9c78